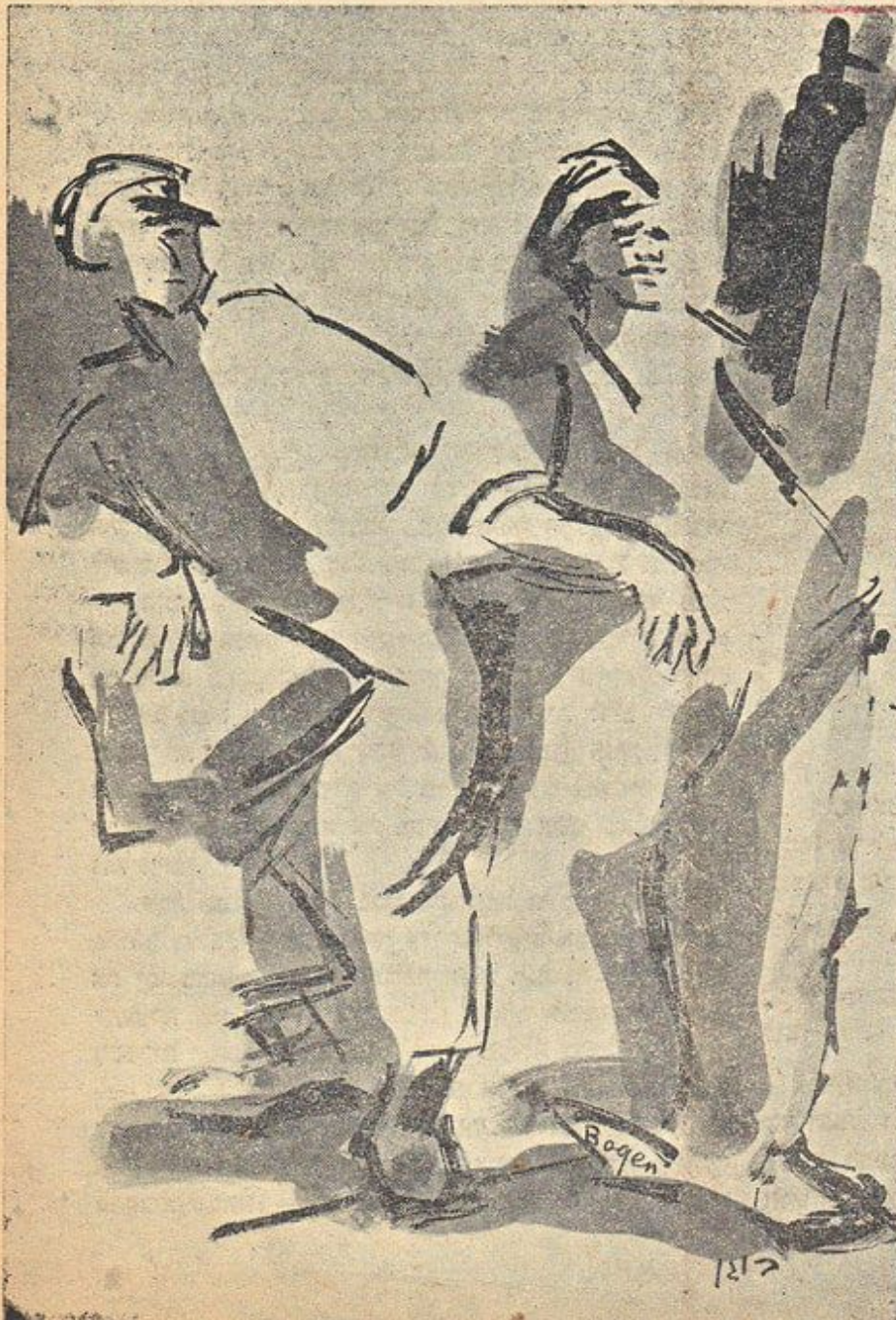

ים

גליונות החבל הימי לישראל

אחת
להדש

חברת א"ב' (צ"ח-צ"ט)

שנה חשיעית

חשון - כסלו תשי"ד

אוקטובר-נובמבר 1953

כתובת המערכת:

חבל ימי לישראל, תל-אביב

ת.ד. 1917

מ.ל. 62437

ימאים עברים, מתוך "ים ישראל בציור" לאל. בוגן

1951/52	חודש	1952/53	חודש
התפוקה בסונות		התפוקה בסונות	
5.025	נובמבר	11.573	נובמבר
3.670	דצמבר	11.016	דצמבר
8.478	ינואר	17.924	ינואר
9.811	פברואר	12.104	פברואר
9.233	מארס	7.424	מארס
9.850	אפריל	8.586	אפריל
10.815	מאי	11.483	מאי
11.760	יוני	15.608	יוני
9.945	יולי	16.541	יולי
78.287	ס"ה	112.259	ס"ה

בימאות הישראלית

עתיד גדול צפוי לנמל יפו

(הישגים וסיכויים)

בימים אלה מלאה שנה מאז הועבר נמל יפו לרשות הממשלתית. הדבר צויין בפגישה-בה השתתפו מנהל הנמל, באי-כוח משרד התחבורה, חברות האניות והמכס ונציגי העובדים. ראוי, אפוא, לסכם שנה זו, על השגיה ובעיותיה. מפרץ טבעי, כשגבעות חופפות עליו מצד החוף ורצועת סלעים בים סוגרת שטח של מים עמוקים, מהווים כעין נמל טבעי. דרכו עברו במשך דורות רובו של סחר הארץ, עולים וצליינים. במשך דורות עמד בעזובתו וגם השלטון המנדט-טוריה-בריטי החל בשפורים ותקונים בו רק לאחר 14 שנות קיומו בארץ; ובשנת 1936 הושלמו בו המחסנים, הרציפים ושובר הגלים (שניצוק על גבי רצועת הסלעים הטבעיות) יצר את מעגן-הסירות והספינות המשתרע על 42 אלף מ"ר.

מאורעות הדמים שפקדו את הארץ בשנות 1939—1936, ושתחילתם היתה בעיר יפו ונמלה — הביאו עמם את ההכרח להקמת נמל תל-אביב, אליו הופנו המטענים שנועדו לישוב העברי בדרום, דבר שגרם לשיתוק ניכר של נמל יפו. בימות המלחמה העולמית השנייה (1940) הוכרזו נמלי אדרום (יפו ות"א) כ"פתוחים" המהווים סכנה לעגינת אניות במימיהם. כתוצאה מכך הופסקה בהם כל תנועת האניות שהופנו לנמל חיפה — פרט לספנות פנימית לדיג ולמספר פועט של ספינות מארצות שכנות. בשנת 1945 חודשו המאמצים לתנועה גדולה של מטענים דרך נמל יפו, והוא התחיל לתפוס בהדרגה את מקומו כנמל השני בארץ אחרי נמל חיפה.

צבא הגנה לישראל כבש את הנמל ביולי 1948 כשהוא מחוסר כל ציוד ימי, שנלקח ע"י הפליטים הערבים בנשטם את יפו בבהלה. אחרי כן נמסר הנמל ל"אוצר מפעלי ים", להפעלה וממשק; וביום 1.11.52 הוחזר לממשלה. בידינו מטפרים המאפשרים לסכם 9 חדשי-פעולה בנמל יפו.

בפרק זמן זה עגנו בנמל 69 אניות, והתפוקה עלתה ל-112,259 אלף טון לעומת 78,287 טון בתקופה מקבילה בשנה הקודמת, היינו עליה ב-43 אחוז, כפי שזה משתקף מהטבלה הבאה: —

יש להוסיף, שבימים של עבודה מלאה הגיע הנמל ליכולת פריקה של 1,250 טון ליום. עובדת דמי ההמרצח שקיבל האוצר ממספר אניות שפרקו את מטענן לפני הזמן הקבוע בחוזה-החכירה, מוכיחה את היעילות בשטח של פרוץ עבודה בנמל.

אין להתעלם גם מהאפשרויות המרובות בכוח הקליטה של נמל יפו. הבריכה הגדולה של 42 אלף מ"ר מסוגלת לקלוט ציוד שט בממדים גדולים. שתי הכניסות לבריכה אינן מהוות סכנה לכניסת ויציאת כלי השיט, אף בימים שהים גלי, והסחורות המובאות דרכן אינן נרטבות. הרצי-פים באורך של 720 מטר ושובר הגלים באורך של 800 מטר, מחסנים בשטח של כ-23 אלף מ"ר וכ-22 אלף מ"ר שטחי אחסנה פתוחים, — מוסיפים לאפשרויות העבודה וקליטת הסחורות בנמל.

יכולתו של הנמל בשדה הפריקה היא בשיעור של 400 אלף טון לשנה, לפחות, ואנו מתקרבים בהדרגה בתכנון ביצוע משימה זו, בשנה הבאה או בזו שלאחריה, שתתבטא בהגדלת 50 אחוז של הכמות שנפרקה בשנים האחרונות בשני הנמלים גם יחד. כמות המטענים שנפרקה בחדשי הקיץ האחרונים מאשרת עובדה זו.

בתחילת פעולתנו נשלחו דרך נמל יפו כחצי מיליון תיבות פרי הדר, ובשיתוף עם המועצה לשיווק פרי הדר מתכננים כעת העברת 1½ מיליון תיבות פרי בעתיד. מנהלת הנמל כבר הקימה מבנה מתאים לשרות ביקורת הפרי, והמועצה לשיווק פרי הדר מצדה מחליפה את מתקני-החיטוי הישנים והארעיים במתקנים חדשים, יציבים ויעי-לים יותר.

ציוד צף, כגון גוררות ודוברות, הדרוש להגברת כושרו של הנמל, ובעיקר לצרכי הפרי, הובטח עוד לפני התחלת העונה. במסגרת של חידוש ויעול הציוד נרכשו 10 דוברות חדשות, נתווספו מנופים נעים וציוד שונה אחר.

שטחים ליד הרציף עצמו תעלה במחיר גבוה יותר. בינתיים נודע כי למחלקת פיתוח הקישון הוגשו כבר הצעות רבות לניצול השטח מבעלי תעשייה וחברות מקומיות. לצד זאת לא נתקבלה עדיין שום הצעה מחברה זרה כלשהי.

זכיון לחמש שנים

תפקידי החברה מוגדרים לפי ההצעה, לנהל בנמל חיפה את שירותי הסוודות, הסיירות והסבלות המתנהלים ע"י שלוש החברות הקבלניות הקיימות. החברה תהא אחראית לביצוע השירותים, לטיפול במטענים וכו'. התעריפים לשירותים יקבעו ע"י שר התחבורה. אגרות השירותים תגבינה על ידי רשות הנמלים ולאחר גיבוי דמי גביה תועברנה לחברה שתעסיק את העובדים הדרושים לביצוע השירותים ותספק את הציוד הדרוש.

הצעת "וועד סלומון" משמשת בסיס למבנה החברה כפי שהוצע ע"י משרד התחבורה, בה ישותפו גורמים ציבוריים משקיים, תעשייתיים וחוגי הפרדסנות שהם הצרכנים העיקריים. לדעת משרד התחבורה של נמל חיפה, לדעת שר התחבורה — החברה שתהא מורכבת מ-3 גורמים, תנהג בהתאם לאינטרס הציבורי. **חברה פרטית תנהל שירותי נמל חיפה**

משרד התחבורה החליט להקים חברה פרטית שתיקרא "שירותי נמל חיפה בע"מ", בעלת הון מניות של 600.000 ל"י, שהיא תנהל ותהיה אחראית לשירותי נמל חיפה. החלטה זו שתידון בקרוב, בישיבת הממשלה, נתקבלה בהסתמך על הדו"ח של "וועדת סלומון" על נמל חיפה, שהוגשו ב-13.7.52 לשר התחבורה המנוח פנקס ז"ל, בו הומלץ על שינוי מיבנה הגופים המספלים בנמל חיפה לשם ייעול עבודתו. הממשלה צריכה עוד לאשר את ההחלטה הזו, לאחר שתעבור דיון בוועדת השרים הכלכליים.

בשבת בית יורדי ים בחיפה

מר פומרוק הנכבד,

ארשה לעצמי להודות לך ולחברייך בועד החבל הימי לישראל, על קבלת הפנים החמה שערכתם לי ביום רביעי בבית יורדי הים. שמחתי שכל כך הרבה ממכרי בחיפה מתעניינים בעבודתכם הנפלאה, והנני בטוח שבהזדרכתם ובהנהלתן תמשיכו לעשות, וביתר שאת, למען ימאי כל העמים.

התרשמתי מאד מסדורי המצוינים של הבית וכפי ששמעתי מפיו של הקונסול הכללי וחבר עובדיו, מעריכים אותם מאד ימאי בריטניה, אשר נהנו משירותי.

בהזדמנות זו ברצוני להודות לך שנית על יחסכם האדיב ומדת הכנסת האורחים הנאה בה נהגתם, לא רק כלפי ימאי צי הסוחר הבריטי שביקר בבית, אלא גם כלפי אניות הוד מזכותה, שהננו כה שמחים לראותן שוב בחיפה.

בכבוד רב

פרנסיס אוונס

שגריר בריטניה

3.9.53

בנמל חיפה תורכב מועצת הפועלים

עם איחודו המחלט של שלוש החברות הקבלניות בנמל חיפה — "עומסים", "סואר" ו"שחף" לחברה קבלנית אחת, תקרא: שירותי נמל מאוחדים, הוחלט על מיזוגם של ועדי הפועלים הנפרדים של שלוש החברות. הגוף החדש שיוקם יקרא: מועצת פועלי הנמל. המועצה תבחור במזכירות, הרשות לביצוע החלטות המועצה המועצה תהיה מורכבת בהתאם ליחס של מספר העובדים המקצו עיים בכל אחת החברות.

מאז הועבר לרשות הממשלה הרחב הנמל בשטח נוסף של חמשה דונם. הוא נוקה ושופץ ואין בו עוד זכר לשיירי השריפה שאירעה במחסני הסוכנות היהודית והצבא שבת-חומה. כן נוקה והותקן לפעולה ציודו ואתו גם הציוד שנמסר ע"י "אוצר מפעלי ים" ונמל חיפה — ציוד שהוא ישן בחלקו ולא יכול למלא את תפקידו. נוספו גם כלי-שיט ואף הוזמן ציוד חדש בכספי השילומים. בשיפורים ובתיקונים הושקעו קרוב ל-100.000 ל"י. חברות הביטוח משבחות את הטיפול הטוב בפרייההדר הנשלח מנמל זה וכן את הבטחון בעבודה השורר בו. הנמל שימש גם במשך השנה נותן עבודה גדול ללשכת העבודה ביפו ובו עבדו פועלים כ-20 אלף ימי עבודה.

בעוד אשר בחדשי החורף, שהיו בחינת "גירסא דינקו" תה" לנמל זה, נראו במאזן גרעונות זמניים כדי 15—12 אלף ל"י לחודש, הרי שחדשי הקיץ כבר הראו רווחים ניכרים, העולים פי שנים על חדשי ההפסד ומבטיחים שהנמל יסיים את השנה בהכנסה ניכרת.

הנמל שוקק חיים. מתקניו, שעמדו בהזנחתם המשוועת, תוקנו ושופצו; כבישים ורציפים נסללו וזופתו מחדש, שטחי אחסנה פתוחים וסגורים הורחבו, וכן הוקמו מבנים גאים למשרדים החדשים, ומדי חודש בחודשו — נוסף לעובדיו הקבועים — סיפק הנמל מאות ימי-עבודה לפועלים. בסיכום יש לומר, שבתכנון יעיל, הכוונת האניות לדרום ובפיקוח מתמיד של משרד התחבורה, יתפוס נמל זה בעתיד את מקומו הראוי לו במערכת הנמלים בארץ. מ. ג. י.

בחיפה הימ ת

דמי עגינה ראשונים בנמל הקישון

סופרנו בחיפה כותב. עדיין לא הופעלו המיתקנים ולא נקבעו סדרים לעגינת אניות בנמל הקישון (על עגינת אניות החדרים בעונה הקרובה עוד מתנהל משאומתן) — וכבר זכתה חברת פיתוח הקישון בדמי-עגינה ראשונים, שיכנסו לקופתה לפי החוק ולפי הנהוג. הסערה שהתחוללה בימה של חיפה ערב ראש-השנה אילצה את אחת הספינות החופיות, היא הספינה של חברת "של ים", העוסקת בשלית אניות וחלקי אניות מקרקע הים, לחפש מחסה ליד חוף "שמן". מיד עם שוך הסערה הועברה הספינה למחסה בטוח הקרוב לחוף "שמן" — אל שפך הקישון, המוגן ע"י שובר גלים, והמחכה לראשית הפעלתו. כך נחנך נמל הקישון בראש השנה תשי"ד, ללא טקסים רשמיים.

החווה הראשון לניצול שטח בנמל הקישון

החווה הראשון לניצול השטח בנמל הקישון בחיפה, נחתם השבוע בין משרד התחבורה לחברת "שליים" העוסקת בשלית שרידי אניות טרופות. החברה חכרה בנמל הקישון על שפת התעלה ממול לרציף שטח של 2 דונמים. "שליים" תנצל את השטח לאחסון הגרוטאות משרידי האניות ותקים בו בית מלאכה ומגן לספינותיה. החווה בין שני הצדדים נחתם לתקופה של שנתיים, לפי מחיר של 600 ל"י הדונם לשנה. מתברר כי הכירת

ענף תעשייה שהקים קו-ספנות

"ענף תעשייה שהקים קו-ספנות?" — מהי כוונת הכותב — ישאל הקורא: ענף התעשייה הקים את קו-הספנות, או קו-הספנות הוא שהקים את ענף התעשייה? אכן, בדבר זה אפשריים חילוקי-דעות לא רק מבחינה דקדוקית, אלא גם מבחינה מעשית — לתכנון של עניין. המדובר הוא בקו אפריקה המערבית — חיפה, העוסק בהבאת בולי-עץ משם. בולי-עץ אלה מיערות-העד ב"יבשת השחורה" משמשים לתעשיית הדיקטים בישראל: לבית-החרושת "קלת" באפיקים ולבית-החרושת "תעל" בקבוצת משמרות ולאחרים.

כשהמצרים סגרו את תעלת סואץ לפני האניות הישר-אליות, נחסמה הדרך הקצרה מכאן לדרום-אפריקה. דרך גיבראלטאר היא, כידוע, ארוכה ביותר. המסע מחיפה לדרום-אפריקה נמשך 22—18 יום ואילו דרך גיבראלטאר — זמן כפול מזה. פתיחת קו אפריקה המערבית איפשרה קשר תחבורה בים גם עם ארץ רחוקה זו שבקצה יבשת אפריקה. אמנם, אפשר היה לקיים קו בדרך תעלת סואץ באניות חכורות, אולם חברת "צים" לא רצתה בכך. והקו הולך ומתפתח: מ־3 אניות ב־1952 לתריסר אניות בערך בשנה זו. עד לגמר השנה. מסתבר כי בלעדי קו זה אי-אפשר לה להתקיים לתע-

שית הדיקטים, הדורשת חמרי-גלם, שאינם בארץ, בכמויות כדי עשרות אלפי מ"ק בשנה. מלבד יצוא לאנגליה מתחיל משלוח דיקטים גם לארצות הברית ויש סיכויים לשליחת כמויות גדולות לשם.

מלבד תעשיית הדיקטים מתחיל לפעול בית-החרושת חדש, הצורך כמויות עצים: "מנסרות ישראל" בטירת-הכרמל, מפעל שיכון תיבות לאריות פרי-הדר. 6—5 מיליון דולר מוציאה המדינה בשנה לקניית ארגוני פרי-הדר. חלק הארי מזה נפרע במזומן וחלק — בפרי-הדר כעסק חליפין. חברת "שהם" משתדלת להשיג גם מטענים מדרום-אפריקה הנה. ההסתדרות הציונית בדרום-אפריקה שלחה הנה סחורות שונות בכספי קרנות, שנאספו על-ידי יהודיה, מכיוון שכסף מזומן אי-אפשר להוציא משם. הושגו רשיונות למשלוח כותנה, טבק, ריבה וקמח-דגים.

חברת "שהם" מוסרת, כי הרנטאביליות בקו זה אפשרית רק הודות לשילוב 2 הקווים: מערב-אפריקה ודרומה כמובן, קבלת הפנים הנלהבת מצד יהודי דרום-אפריקה והודות לסיכוי, שתהיה גם מנסרה ישראלית. בינתיים נעשים מאמצים גם לשליחת סחורות יצוא מכאן לאפריקה הדרומית. באים בחשבון: בירה, מיצים, מלט, פוספאטים. לבוא האניה הישראלית הראשונה לנמל דרום-אפריקני איננה בגדר רווח כלכלי. אולם חברת "שהם" מתגאה גם בזה. ובצדק.

לשם תחרות. הוא קבע לעצמו כאחת ממטרות פעולתו החיי-נוכית, להרגיל את איש הימיה להכרת הים ומקצועותיו מקרוב ולהתמצא בו גם בתנאי-טבע קשים.

ולא יפלא, על כן, אם מאז הוקמו האגודות הימיות היו בוגריהן הראשונים שמילאו תפקידים חשובים — אם בימי ראשית נמל תל-אביב, או בפעולות המפעילים ב"פל-ים" ובאניות הסוחר, — ואף היוו את הגרעין היסודי של הצי העברי המלחמתי בימי מלחמת העצמאות.

זיאמה חייקין ז"ל, אחד ממייסדי הסקציה הימית של "הפועל" היה בין יוזמי ומבצעי שיוט הערים הראשון שנערך בשנת 1939, בו השתתפו שלוש סירות, שהראשונה ביניהן הגיעה למטרתה לאחר למעלה מ־54 שעות. לאחר שנאלצו להתגבר על איתני הטבע השונים ועמדו בהם. הוא עצמו לא זכה לראות את ההמשך, אך אלה הממשיכים במסורת בה החל רואים כי לא לשוא היה עמלם. שלוש סירות הפליגו בשיוט הערים הראשון, והמספר גדל והלך והגיע לאחרונה ל־21 סירות (רק של "הפועל") ומספר המפליגים היה למעלה מ־200.

ברכות יורדי הים מלוות את התאגדות "הפועל" בשמרה על המסורת הנאה של שיוט הערים זו הפעם העשירית, למען תגביר פעולתה בהחדרת ערכי הימאות בקרב הנוער העברי.

עם השייט העשירי

חג מיוחד נחוג השנה בחיפה, "חג-הים", ובו לקחו חלק אלפים מתושבי חיפה. רבים ירדו לשעות מספר על דוברות צפות בנמל הקישון — לשאת ברכה להתאגדות "הפועל" על קיום המסורת הנאה שהחלה לפני 14 שנים בתחרות מפרשיות מת"א — לחיפה — ועתה היא מבצעת את השיוט העשירי — וללוות מקצת מן הדרך את 21 מפרשיות "הפועל" ו־7 המפרשיות האורחות של "מועדון כרמל" מחיפה ואגודת "זבולון".

זכותו הגדולה של החבל הימי לישראל בעודד המשיכה של הנוער אל הים — ניכרת גם בתחום זה. החבל הימי לישראל הוא הדואג מבחינה תקציבית כדי לאפשר לאגודות הים את המשך פעולתן ולהגדיל את מספר כלי השיט אשר להם. כמו בכל מפעל ימי, כן גם במפעל זה השתתף במתן פרס בתחרות זו. החבל הימי לישראל שידע ללכד סביבו את כל אגודות הים — הלך אף הוא בעקבות "הפועל" בעריכת תחרויות המפרשים ואף הוסיף עליהן: הוא עורך מדי שנה שלוש תחרויות, שתי איזוריות ושלישית מיפו לעכו (ולהיפך) בהן משתתפות כל האגודות הימיות. תחרות זו של "שיוט-הערים" אין "הפועל" עורך רק

צליחת הכנרת – בפעם החמישית

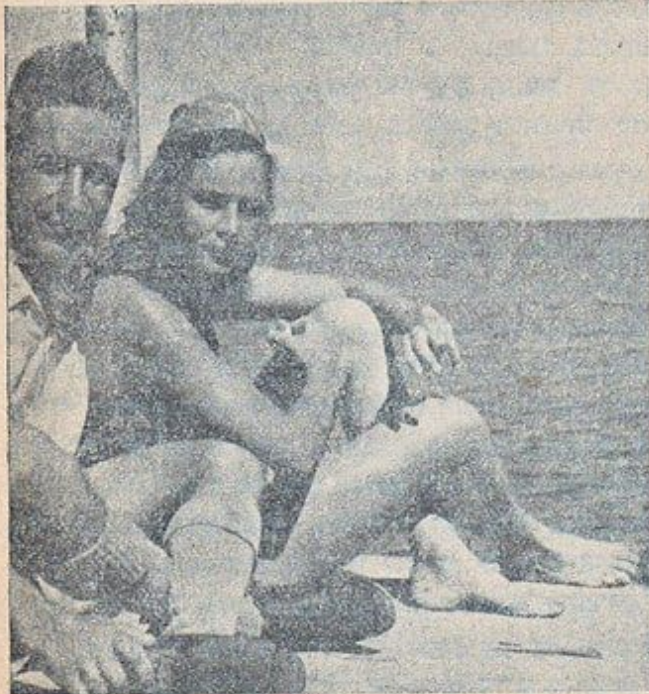
כמובן, מן הצד הארגוני ומן הצד הספורטיבי גם יחד, ודווקא סיכום זה מוליד בהכרח מחשבות חדשות, המהייכות גם מעשים. בדיוק, כפי שאמר לי א. גאץ, שוער נבחרת כדור-המים של דרום-אפריקה במכביה ה-4, האדם המתון והמיושב בדעתו, שליווה שנים מחבריו לקבוצה, אשר השתתפו (ו... ניצחו!) בצליחה זו: «ותיטיבו לעשות אם להבא תאריכו את התחרות ל-15 עד 16 ק"מ, תנמינו להש"תתף בה שחינים מארצות שונות, תהפכו את צליחת-הכנרת למפעל שחיה בינלאומי גדול. אל פחד מהרעיון עצמו — כי אם לשפוט לפי מה שראיתי היום, הרי ההצלחה הארגונית מובטחת למפעל-העתיד מראש!»

אפשר ומחוך לאיחור של שעה במתן אות-הזינוק (מחמת הים הגלי והחשש — שנמוג לאחר מכן — מפני סערת-גשם המתקרבת מדרום), הכל הצליח: הלוי בסירות (נעשה מאמץ עילאי לגייס את כל הדייגים ואוחזי המשוט בחופי הכנרת, כדי לשתף עד כמה שאפשר את כל עשרות הנרשמים לתחרות), השיפוט, הארגון עד ליום הצליחה (של «הפועל» יחד עם עיריית טבריה, קיבוץ עין-גב ומסדות-ההסתדרות במקום), — כל אלה עלו בקנה אחד עם ההצלחה הספורטיבית בכמות ובאיכות.

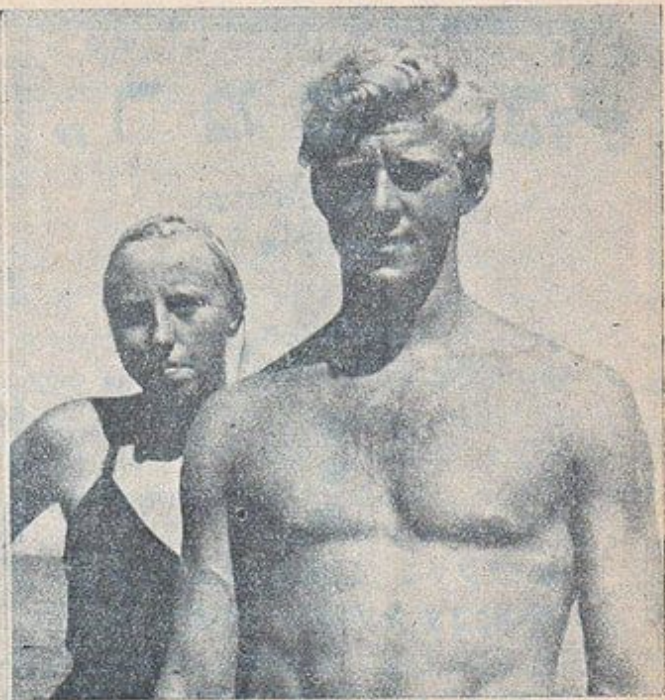
את ה"טון" בתחרות נתן — הסגנון שבשחיה. הגלים הקצרצרים-גבוהים שבתחילת הדרך לא ניבאו טובות

שלושים ואחת דקות אחרי השעה 8 בבוקר באה הפקודה: «עלה וצלח!» הרגלון האדום הונף שוב, זו פעם חמישית מאז 1943, ליד חופי עין-גב. וכתגובה מיידית על כך זינקו למי-הכנרת עשרות שחינים מחרטומיהן של סירות-הלוי. זו פעם חמישית ניתן ע"י גיל, הרכזו המקצועי של מרכז «הפועל», אות-הזינוק לצליחת הכנרת. באותו רגע של תחילת השחיה, לא נתן איש את דעתו לאופיה של הצליחה, לשיאי-הזמן שהושגו בצליחות קודמות, לעתידה במתכונת-תחרות אחרת, מחודשת ומורחבת; כולם שילחו מבטיר-שאלה ממושכים לפאתי-מערב, לגוש הירק של העצים העוטרים את ה"לידו" בחוף טבריה: מי יציג ראשון את כף רגלו מעברם השני של תעשה וחצי הקילור-מטרים, על החוף ההוא, על קו-הגמר? — —

כעבור שעות ספורות כבר מצוי היה כל המזנה הכבד של השוחים ומלוויהם בחופה של טבריה, ממתין לטקס חלוקת הפרסים, מרווה בצוננים ואי, המחירים המופרזים הללו... את הצמא ביום שרב, 200 מ' מתחת לפני הים... אפשר היה לסכם הכל. את הארגון, את הביצוע, השפוט, הלוי, תנאי הים ומוג האויר, את השחיה והשחינים, את ההפתעות והאכזבות, בצירוף כל הנתונים המספריים המ-צויים בידינו. נטלנו את העפרון ומתחנו קורסיכום — ומצאנו את צליחת הכנרת מס' 1 (לא מבחינה כרונולוגית,

בצליחת-הכנרת הרביעית צלח ג. אורבך מחיפה, ובתו חווה לות: אותו. בצליחה זו הם החליפו תפקידים: חווה צלחה ואביה כיוון את סירת-הלוי שלה.

אוברי רפלן (מימין), שחקן כדור-מים מצוין שהגיע שני, טוען: «צליחת הכנרת זהו המפעל הנאה ביותר בו השתתפתי». לידו — מלכה טננבוים מתל-אביב, הראשונה בין השחיניות.

זמן, ואיפשרה לשחיינית הצעירה מלכה טנבוים (ב.מ.ע. ת"א), שכוונה במישרין ע"י סירתה, להקדים ולהגיע לגמר במטרים ספורים...

לפני 24 שנים ערכו חברי "הפועל" בעמק-הירדן נסיון מוצלח ראשון לצלוח את הכנרת, מסמרה לכנרת, לאורך 6 ק"מ. זו היתה הצליחה הראשונה, אם כי מחוץ למנין צליחות-התחרות, שהחלו בשנת 1943 מעין-גב לט-בריה. ה"מקשר" בין צליחת-ראשונים זו, בין ארבע הצליחות הקודמות, ולבין הצליחה החמישית, הוא גיורא שנאן, איש אפיקים, שעם חמש עשרות שנותיו בא וצלח גם השתא, כמסורתו הטובה את הכנרת לרוחבה, הפעם עם הדור השני. אז — בשנת 1929, צלח בין השאר עם מרדכי חדש ומרדכי רוטנברג מקבוצת כנרת, והשבוע — עם בניהם, עם שמואליק ואבינועם חדש ועם דוד רוטנברג.

ועוד אפיוודה: לפני שנתיים ימים, בצליחה הרביעית, עמדה להשתתף שחיינית צעירה מ"הפועל" חיפה בשם חדוה אורבך. תוך כדי אימוניה לקראת התחרות, איתרע מזלה ונפגעה במי חיפה מסירת-דיג. הרופאים אסרו עליה לשחות. במקומה התייצב אביה, ג. אורבך, שחין ותיק (שכבר צלח יחד עם בתו במשחה שבי-ציון — נהריה), והבת הורתה לו את הכיוון מסירת-הלווי. השבוע החליפו בתפקידים: חדוה זינקה למים ואביה בסירת-הלווי שקד על כוון הדרך.

אנו מחכים לשנת 1955, לצליחת כנרת ששית, ארוכה יותר, גדולה יותר, מהירה יותר.

לנוקטים בשחית-החתירה והגדילו סיכוייהם של שוחיי החזה. אלא שהרוגע היחסי, שהלך וגבר עם מהלך מחוגי השעון, טרף את כל בניני החישובים וההשערות. צמד האורחים בני ה-20 מדרום-אפריקה, על-אף נסיונם בשחיה לטווח ארוך, גם מאנפרד סאלומון מקייפטאון וגם אוברי קפלן מיוהניסבורג, המאומנים כהלכה בשחית החתירה למשחק כדור-המים (בו הם מצטיינים) — ידעו להתרחק יותר ויותר מכל הבאים אחריהם ולהשיג יתרון-מרחק העולה על 500 מטרים. את "החשבון הפרטי" שביניהם סילקו רק כ-2 ק"מ לפני החוף, כשסאלומון פתח במהירות מוגברת, השאיר את קפלן כ-200 מטרים מאחוריו והגיע לקצה-הגמר לאחר 2 שעות, 21 דקות ו-39 שניות (השיא הקודם בצליחת הכנרת — 2 שעות, 39 דקות ו-12 שניות — הושג ע"י שמואל חדש בצליחה השניה, 1944), וכ-3 דקות לפני חברו-יריבו. וזאת — גם לאחר סטיה ניכרת שסטו השניים עם סירות הלווי שלה שבמגמה דרומית ותיקנו את אשר עיוותו רק בקילומטר האחרון.

כאמור, "הקראול" הוא שהכריע. גם השלישי (נ. בוך), הרביעי (ע. פז) החמישי (ש. חדש), הששי (ד. רוטנברג) והשביעי (א. חדש), כולם שחו בסגנון החתירה, בעוד שהראשון משוחי-החזה, י. פלדמן מפ"ת, הגיע במקום השמיני.

אחת מן ההפתעות התגלמה בדמותו של השחין התל-אביבי נחום ("נחצ'ה") בוך מ"ברית-מכבים-עתידי". עצם הופעתו ערב הצליחה למלון-הבסיס של השחיינים היה בה משהו שונה מהרגיל: השתתפותו של "מכבי" בצליחת הנכרת (אמנם נרשמו עוד שני שחיינים מב.מ.ע. אך לא הגיעו לטבריה), אף כי תקנון הצליחה מראשיתו קבע במפורש כי התחרות פתוחה ל כל ספורטאי.

ברם הופתעו לא רק אלה שאינם מכירים את בוך. הופתעו לא פחות מזה גם יודעיו ומכריו. אלוף הארץ ל-100 מ' חתירה טרם ינסה כוחו במשחים ארוכי-טווח (השתתף רק במשחה שבי-ציון — נהריה לאורך 3 ק"מ בים, בו ניצח), ובנסיונו הראשון, הפעם, לצלוח את הכנרת הקדים את כל השחיינים הישראליים האחרים והגיע שלישי, אחרי 2 הדרום-אפריקנים (זמנו — 2:47:40,8 שעות). מענין, כי מאחוריו היה נטוש דו-קרב ממושך בין ע. פז מחיל-הים לבין שמואל חדש, אלוף הצליחות הקודמות מ"הפועל" כנרת; אם גם נסתיים ביתרונו של פז, לא היה בו כדי לשנות את סדר השוחים בראש, מתחילתה של התחרות.

הפתעה לא פחותה מזו, נפלה בהכרעה על אליפות הצליחה בין השחייניות. יתרונה של אראלה כהן מ"הפועל" פ"ת, מנצחת הצליחה הקודמת, היה ברור במשך מרבית הזמן, אך סטיה גדולה של סירת-הלווי שלה צפונה יצרה קשת רחבה מדי, שגרמה להגדלת מרחק השחיה ולאבדן

"רמט" בע"מ

חברה קבלנית להנדסה
סלילה ובנין

תל-אביב
רח' לבונטיק 7-9 טל. 4998

קבלני בנין כלליים.
מוציאים לפועל עבודות
בנין מכל הסוגים.
כמו-כן עבודות ביוב,
כבישים, גשרים וכו'.

"ים ישראל בצ'יור" מאת אלכסנדר בוגן

(הוצאת החבל הימי לישראל)

עיניו. הוא אחד מאותם הציירים הטובים, היכולים ורוצים לוותר על פרטים. בהבדל מאמני ההסכמה, המקבלים מראש כל מה שהמציאות מראה להם וכל נקודה וקו יקרים בעיניהם, מופיע בוגן כאחד מאותם האמנים, שעיקר יצירתם היא בסיכום, בתמצית, ברמז. על כן קוויו ספורים ומודגשים גישתו זו בולטת ביחוד בצ'יור הנוף שלו, היינו ברישומי מן הים עצמו, ואילו ברישומי הדמויות, ביחוד באלו העוסקות במלאכות הקשורות בים, כמו דמויות הסבלים והמלחים — בהן הוא גם אמן-מסכים וגם אמן-מסכם.

כפי שיש לשער לא טעם בוגן קודם טעם של ים, אפילו לא טעמו של ים התלמוד, אבל מים הצרות והדמעות, שהציף את אחינו בליטא ובפולין, שתי ציירנו הרבה. עדות והד לזה הם ציוריו מחיי הפרטיזנים, שהוא היה אחד מהם ושאותם הציג בתערוכתו. אך גם ברישומי מחוויות הים מורגשת היד האמיצה והבטוחה, היודעת לקלוע יפה אל המטרה, הלא זוהי ידו של אחוז ברובה.

אכן יש לברך את האמן על הגאולה שזכה לה במצאו תמורה לרובה במכחול ובעט הרושם.

ול"חבל ימי לישראל" — מוסד חשוב כשהוא לעצמו במטרותיו ובפעולותיו ברכת "ישר כח" גם על יחזו לאמנות וליצירה האמנותית.

הפועל הצעיר ד. א. פרידמן

צייר-פארטיזן

"צייר פארטיזן" — כינוי זה רודף אחרי הצייר אל. בוגן. לכאורה, אפשר למצוא נימה של פגם בכינוי זה, שהרי זכורה מימרתו של וולטר על אחד לורד בריטי שעסק גם בשירה, בזה הלשון: "הוא גדול המשוררים בקרב הלורדים והלורד האציל ביותר בקרב המשוררים..." איש לא יוכל לומר כזאת על בוגן. כי הוא, יליד וילנה, כאשר נטל את התת-מקלע בידיו, בימי המלחמה, הוכיח את כוחו במלחמה ובאירגון יחידות יהודיות לוחמות. וכאשר שב אל לוח הצ' בעים והמכחול בפולין המשוחררת מונה פרופיסור לציור באקדמיות לודז' ווארשה, וציורי-הפרסקו שלו קישטו קירות רבים בבניינים ציבוריים בפולין. אכן, גם צייר וגם פארטיזן כהלכה.

בימים אלה הופיע, בהוצאת "החבל הימי לישראל", קובץ רישומים של בוגן — "ים ישראל בצ'יור". לפני שנתיים עלה בוגן לישראל ופגישתו הראשונה עם הנוף הישראלי היתה הפגישה עם הים. והאדם הישראלי הראשון שנקרה בדרכו — היה הימאי הישראלי. כבר אז — כפי שבוגן מספר — חש, כי זה הסבל והימאי איש הים והנמל,

להלו צ'יור קטעים מתוך העתונות — הדים חיוביים להופעתו של אלכסנדר בוגן, הוצאת החבל הימי לישראל.

תיקי אמנות

בשנים האחרונות מופיעים אצלנו מזמן לזמן תיקי דפים אמנותיים מאת ציירים בודדים, החיים אתנו כאן, ולמרות ערכם החינוכי בשביל ההמונים כדברי אמנות בדפוס, שהפצתם קלה ונוחה, הם לא עוררו עד עכשיו את ההד הראוי. וחבל, שהרי חוץ מההזדמנות, הניתנת לחובבי האמנות להכיר סוגי יצירה שונים של אמנים ללא הכרח לבקר בתערוכתם, יש בהופעת תיקים אלה גם משום עדות להתפתחות מלאכת הדפוס אצלנו. והמו"לים לדברי אמנות אלה ראויים לעידוד.

"ים ישראל בצ'יור" מאת אל. בוגן בהוצאת "החבל הימי לישראל". התיק הזה, מכיל 17 דפים של רישומים והנושא את השם הכולל והמבטיח אולי יותר מדי מוקדש בעצם לכמה חוויות של אמן, שנתרשם עמוקות מהחיים הקשורים בפעולות ימאיו; אבל הצייר הצליח למסור ברישומיו כמה תופעות מענינות ממצאותנו החדשה בכשרון בולט של רשם בעל מדרגה גבוהה, שתפיסת עיניו חדה ועזה וידו זריזה ובעלת תנופה.

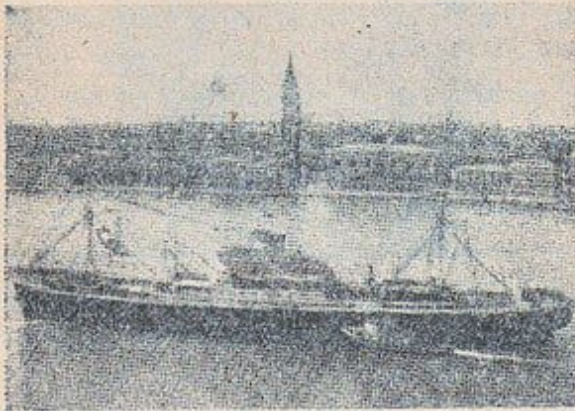
הצייר אל. בוגן, שלפני זמן מה נערכה גם תערוכה ראשונה של רישומיו בארץ על ידי "החבל הימי לישראל" עלה ארצה רק לפני שנתיים, אחרי שנלחם בשעתו בימי השואה בפולין בין הפרטיזנים ביערות וילנא והתפרסם אחרי כן כצייר וכמורה לציור בפולין.

על מידת האמן שבו מעיד ביחוד כשרונו לצמצום ויכלתו להשתמש בקו החיוני העיקרי לשם תיאור מראה

אל"ים" תרחיב את פעולותיה

חברת הספנות הישראלית "אל"ים" העוסקת בהובלת "טרמפ" בין נמלים שונים מעבר לאוקינוס ואירופה, עומדת להרחיב את עבודתה ותקבל חלק מהובלת מטענים הנועדים לישראל, בעיקר היטה וסחורות מכספי השילומים. אניות החברה תבקרנה בנמלי צפון-מערב אירופה.

חברת "אל"ים" נפרדה מחברת "קו ישראל-אמריקה". מנהלי החברה החדשה הם משקיעי החון של בנק לדיסקונט. שהשתתפו ביסוד חברת "ישראל-אמריקה" ביחד עם "צ"ם". קו ישראל-אמריקה נשאר בבעלות חברת "צ"ם" וחברת "אמפל".

ספינת-מנוע חדישה (7888 טון) של לוי טריאסטינו, בשובה ממסע-הבכורה מהווו ופקיסטן לנמל-הבית ונציה.

19 פועלים יצאו לפנסיה בנמל חיפה

במסיבה נאה הגגו פועלי נמל חיפה את הסכם הפנסיה, שנחתם עם הנהלת "שירותי נמל מאוחדים". בשלב הראשון יצאו לפנסיה 19 עובדים מוותיקי הנמל. בין היוצאים לפנסיה פועל נמל ישיש בן 73 שנה. במסיבה חולקו ל"פנסיונרים" ההמחאות הראשונות ע"ח הפנסיה.

הסכם הפנסיה יחול על עובדי הנמל (המועסקים ע"י "שירותי נמל מאוחדים") בגיל 65, שעבדו בנמל לפחות 15 שנה. שיעור הפנסיה מגיע ל-60% מן השכר, והוא צמוד לאינדקס יוקר המחיה. לבעלי הפנסיה שמורה הזכות להוריש אותה לנשותיהם. במקרים אלה, יקבלו הנשים 60% משיעור הפנסיה. הסכם הפנסיה מקיף כ-1,300 פועלי נמל.

את המסיבה פתח א. צוקרמן, מוזכר פועלי הנמל, שהעריך את ההסכם כהישג חשוב בחיי הפועלים במקום עבודה זה. כן בירכו ש. גולן וי. רוקח, מטעם הנהלת "שירותי נמל מאוחדים". דברי ברכה נשאו גם מוזכר מ.פ. חיפה י. אלמוגי ומוזכר-פועלי הנמל לשעבר י. שמושקוביץ. את ברכת הועד הפועל של ההסתדרות הביא ז. ברש.

וזאת היא הסכנה הכרוכה ביצירתו האמנותית של בוגן, שהיא — לדבריו — "סינתזה אבסטרקטית". אולם, למעשה, אין בוגן עשוי להכנע לאבסטרקציה, ולתת לה להתגבר על תחושת המציאות העזה.

יוסף שריק

"הארץ"

דומה דמיון רב ל"אנשי-היער" שעמם לחם שכס-אחד בסביבות ווילנה. אחד הוא "עמך" בכל אתר ואתר. ואכן, הדמויות שבוגן מצייר הן עזות-גוף, שרירות ושרשיות, עומדות בשתי הרגלים על האדמה. — גם אם אדמה זו היא ים...

באוסף תמונותיו — שהוצג גם בתערוכת "החבל הימי לישראל" — מצויים רישומי-רגע, שנוצרו תחת עוצם הפגישה עם המציאות: מצויות בו גם קומפוזיציות מסוג-ננות יותר של הווי הדייגים והסבלים; בחפשו את "הים הישראלי" הרחיק בוגן נדוד אף עד אילת ובקווים ומשיכות מכחול מעטים העלה על הנייר את ראשית ההתחלה הצנועה של הוף ים-סוף. בהיותו בעצמו בבחינת עולה חדש, שילם בוגן, במסגרת ציורי הים, גם את חובו לאניות העולים.

יש טוענים כלפי בוגן, כי דמויותיו אינן "יהודיות" למדי, שאלה "קוזאקים". אולם הצייר אינו רואה משום פגימה בטענה זו. לדעתו, הטפוס הישראלי איננו הטיפוס היהודי הגלוי.

על כל פנים, לפנינו צייר בעל ראייה אמנותית חדה ויש לקוות שיכה שרשים בנוף החדש.

י. אונגרפלד

"הצופה"

תפיסה חדשה

... ציורים אלה, ש"החבל הימי לישראל" הוציא אותם בצורת אלבום, גורמים הנאה גם מבחינה מוסרית וגם מבחינה אמנותית. רוח החרות הנושבת בציורים אלה היא שהכתיבה את קצב הקווים. כל ציור וציור הוא מלאכת מחשבת ומלא רגש. כהפסקות במוזיקה, כן חשוב בציור השטח הלבן, וכמה מפליא הצייר לטפל בשטח הלבן, כמה מקום הוא מקציב לו.

הציורים הם לעתים ליריים ולעתים אפיים. התמונה "אילת" עושה רושם כמסה מוסיקלית עדינה. וכמה עזים הם לעומת זה הפועלים בנמל חיפה, כשהם נשענים זה אל זה בעבודתם, וכמה מצליח הוא לצייר לעתים את הבריות מתוך הומור; למשל הסבלים הנחים.

בתערוכה זו אנו רואים אמן הממוזג יכולת יסודית עם דמיון רב ומניע אמנותי. בכל תמונה יש תפיסה חדשה מפני שהתווייה היא תמיד חדשה.

ד"ר לייזטה לוי

"הבקר"

"קוזאקים"

בדרכו ארצה החל בוגן על סיפון ה"נגבה" לצייר את המלח הישראלי. הוא גילה באנשי הים אותה רוח הרפת-קנית-מלחמתית, שהכירה אצל הפרטיזנים ביערות. לבוגן מצטיירים "העובד היהודי" וה"קייבוצניק" כאנשים משוח-ררים מסיוטי הגלות, אדונים לגורלם; ה"סבלים", ה"מל-חיים" וה"דייגים" שלו — שהוא עצמו מכנה אותם בשם "קוזאקים" — ראו את ה"פורטרטים" של עצמם כרוב נחת.

נשמעו להוראה החדשה. הטילו עליהן קנסות כבדים והחרי"ו
מו את הדגה שנמצאה עליהן.

לחיוזק הגזירה שגורו האיסלנדים על ספינות הדיג
הבריטיות טענו, כי בעטיו של ניצול מופרז של אזור הדיג
האיסלנדי ע"י ספינות בריטיות, צפויה כליה לסוגי דגים
רבים וכבר מורגש דלדול רב בשפע הדגים שהיה קיים עד
לפני כמחצית יובל שנים מסביב לחופי איסלנד.

חרם בריטי על דגים איסלנדים

הממשלה הבריטית ניסתה לבוא בדברים עם ממשלת
איסלנד לרכוך הגזירה על ספינות הדיג הבריטיות (גזירה
זו נוגעת גם לספינות דיג של כל שאר עמי מערב אירופה
אלא שמחויץ לבריטים מבקרות במימי איסלנד רק אניות דיג
זרות מעטות) ולהקים מועצת פקוח שתגביל את הדיג במימי
איסלנד למשך כמה שנים עד שיחזור שפע הדגים לשם.
האיסלנדים שהדיג במימי ארצם הוא מקור כל יצואם
והכנסותיהם במטבע זר, סרבו לקבל את הצעות הפשרה
הבריטיות. הם טענו כי בעוד שכל קיומה של איסלנד תלוי
בדגה שבמימיה הרי לרשות הבריטים עומדים שטחי דיג
רחבים ואיסור הדיג במימי איסלנד פוגע בהם רק מעט.

אולם אם הממשלה הבריטית לא מצאה לנכון להגיב
בחריפות על גזרותיה של איסלנד הקטנה (אוכלוסית ברי-
טניה גדולה פי מאתיים לערך מאוכלוסית איסלנד) הרי אגוד
בעלי ספינות הדיג החליט ללמד את ממשלת איסלנד לקח
והטיל חרם על דגי איסלנד. חלק ניכר משלל הדגים ששולות
ספינות הדיג האיסלנדיות נמכר בשוקי בריטניה. בעקבות
החרם של אגוד בעלי ספינות הדיג הבריטיות סרבו בנמלים
רבים לפרוק דגים מספינות דיג איסלנדיות. ספקי הקרח
סרבו לספק קרח להחסנת הדגים האיסלנדיים. על סוחריו
הדגים בכל רחבי בריטניה איימו בעלי ספינות הדיג שלא
יספקו להם דגים אם ישווקו דגים מאיסלנד.

דגי איסלנד נמכרים לגרמניה

כתוצאה מחרם זה הנמשך כבר למעלה מארבעה חדשים
כמעט ונסגר השוק הבריטי בפני הדגה האיסלנדית למרות
העובדה שהאיסלנדים מציעים את דגתם במחיר נמוך מזה
של ספנות הדיג הבריטית. ממאות אלפי עקרות בית
בריטיות נשללו דגים איסלנדים זולים שבעבר הרבו להע-
לותם על שולחן המוני העם בבריטניה. העתונות הבריטית
תבעה מהממשלה לשבור את החרם של בעלי ספינות הדיג
שכן לא יתכן שאגוד מסחרי מטויים יקבע את היחסים
המסחריים בין שתי מדינות וכן יטול לידינו את הזכות
להחליט אם יש להביא סחורה זו או אחרת מארץ מסויימת.
הממשלה הבריטית לא נענתה לתביעה זו ואילו האיסלנדים
לא נכנעו — ולא הסתלקו מגזרותיהם, למרות העובדה
שנגרמו להם נזקים מסויימים.

(10) (10) בעמוד

סכסוך הדיג בריטניה — איסלנד

הדיג במימיה הטריטוריאליים של כל מדינה
מותר לבני אותה מדינה בהתאם לחוקי-דיג הנהוגים
בה. ספינות דיג של מדינה אחת הרוצות לדוג במים
הטריטוריאליים של מדינה זרה חייבות להצטייד
ברשיון. קיימים הסכמים בין מדינות שונות שלפיהם
מותר הדיג במים הטריטוריאליים לבני המדינות
הקשורות בהסכם. מחויץ למים הטריטוריאליים, כל-
מר בים הרחב, הדיג חפשי לבני כל האומות (אם גם
לגבי אזורי דיג מסויימים, בים הרחב, קיימים הסכ-
מים בינלאומיים המגבילים את זכות הדיג לאניות
עמים מסויימים).

בית הדין פוסק נגד בריטניה

לפני כשלוש שנים נתעורר סכסוך דיג בין בריטניה
לבין נורבגיה לגבי הגדרת תחום המים הטריטוריאליים
הנורבגיים שבהם אסור הדיג לספינות בריטיות. הבריטים
טענו כי את תחום המים הטריטוריאליים יש לקבוע במרחק
שלושה מילין מהחוף בכל נקודה ונקודה לאורך החוף. הרי
אומר שגבול המים הטריטוריאליים הוא קו השווה בצורתו
לקו החוף והמקביל לו במרחק שלושה מילין ממנו. לדעת
הנורבגים גבול המים הטריטוריאליים הוא שלושה מילין
מחויץ לקו המחבר את הנקודות הבולטות ביותר שלאורך
החוף. לפי סברה זו כל מפרציה של נורבגיה וגם הרחבים
והעמוקים ביותר שבהם הם כולט בתחום המים הטריטוריא-
ליים הנורבגיים והדיג בהם לבריטים אסור. חילוקי דעות
אלו הובאו בפני בית הדין הבינלאומי בהאג. לאחר ששמע
בית הדין את טענות שני הצדדים פסק לטובת הנורבגים
וקבע שתביעתם לגבי תיחום המים הטריטוריאליים היא
הנכונה.

האיסלנדים לומדים מהנורבגים

סמוך לאחר שהוציא בית הדין הבינלאומי בהאג את
פסק דינו תבעה לעצמה ממשלת איסלנד זכויות דומות
לתיחום גבול מימיה הטריטוריאליים בהתאם להחלטת בית-
הדין. האיסלנדים שללו מאניות הדיג הבריטיות את הרשות
לדוג במפרצי איסלנד ובשטח רחב סמוך לחופיה, אזור דיג
שעשרות ספינות דיג בריטיות מצאו בו את פרנסתן. ספינות
משמר איסלנדיות גם אסרו כמה ספינות בריטיות, שלא

קבוצת שדותיים - בת-מצוה

יש סבורים, כי אין הותק תלוי בשנים אלא במאורעות, בחוויות וביסורי כיבוש והשתרשות. לפי סברה זו רשאית שדותיים היושבת בקיסריה לראות עצמה כאחת הקבוצות הותיקות ביותר.

ראשיתה של הקבוצה לפני תשע עשרה שנה במחנה האלף של הנוער העובד על הכרמל בסוכות תרצ"ה. מחנה האלף היה בשעתו ידוע לתהילה. היה משום העזה לקיים מחנה של שבוע ימים לאלף נער ונערה. מוסדות ההסתדרות וציבור הפועלים בחיפה גילו ענין רב במחנה זה, שהצטיין בסידוריו וזכה שתיאטרון "הבימה" הציג אחד ממוחזותיו בתוך המחנה. יום אחד במחנה הוא הוקדש לים. בסיומו של יום זה נערך מפקד בהשתתפותם של עשרות מלחינו. כחטיבה מיוחדת הופיעה אז קבוצת נערים ונערות שקיבלו הכשרתם בכפר הנוער בן שמן. הם נענו לקריאת התנועה וקיבלו עליהם את העול הכבד, להיות חלוצי הנוער בארץ ישראל בכיבוש הים. אבא חושי שקיבל את המפקד הביא ברכת ההסתדרות וברכת ציבור הפועלים לנחשונים הצעירים שהגמל בחיפה, הדיג והים מחכים להם.

כך פותחים חייה של קבוצה זו, לאחר שלוש שנים הצטרפו אליה חברים ממהנות העולים. הקבוצה קבעה לה שם נאה - שדותיים. מאז משופעים חייה במעשים: חבלי עבודה בגמל חיפה, ראשית הדיג וחדירה לספינות ולאניות זרות. שנים אחדות ישבה הקבוצה ליד קרית חיים, ורק לפני שלושים עשרה שנה עברה לקיסריה והשליכו עוגן בחופה ובגבעות החול שלה.

"הדודה העשירה" פיק"א, שאדמת קיסריה היתה ברשותה לא קידמה בפנים שוחקות את קבוצת הנערים והנערות פרועי השער, שהרעב לקרקע נשקף מעיניהם. נוח היה לפקידי פיק"א להמשיך בעסקיהם עם חוכרי האדמה הערבים היושבים בקיסריה. אולם הנערם והנערות חוננו בעקשנות חלוצית, נאחזו בצפרניהם ממש בחולות הנוודים ונשבעו אמונים למרחבי הים שלפני עיניהם ולשטחי האדמה הראויים לעיבוד שברשות פיק"א וברשות המנזר היוני שבמקום. עמדה לה לקבוצה עורחו וחיבתו של פרופ' מ. שובה שהיה לה למליץ לפני המנזר היוני. מידי המנזר חכרו את שטחי האדמה שהיו מעובדים בצורה פרימיטיבית. כשבאו ימי ההעפלה היתה שדות ים תחנה חשובה לקבלת המפעילים. ממשלת המנדט הנחיתה את ידה הקשה על הקבוצה הזו, ארבע פעמים שמו עליה מצור קלגסים בריטיים, אסרו את גבריה ושלחו אותם למחנות ברפיח ולטרון. אך כמעט מתחת לאפה של ממשלת המנדט ועל אפה קיומו במקום קורסים לפלמ"ח ולפלי"ם. שדותיים היתה מרכז מחנך לאלפי בני נוער. חנה סגש, זו הנערה הנפלאה, שהיתה למעין אגדה לנוער חיתה בקבוצה זו את חייה המעטים והברוכים: באהבה התרפקה על החולות המוזהבים ועל חופיה הכחולים של קיסריה והיתה חברה נאמנה ומסורה לקבוצה והתענתה בתלאותיה. מהו ה"יש" של שדותיים בשנת הבר-מצוה? מאתים ועשרים חבר, מהם שני מנינים שעמדו במפקד-הים לפני תשע עשרה שנה

(סוף מעמוד 9)

האיסלנדים מפנים עתה את מרבית הדגה שהיו מוכרים לבריטניה לשוקים מערב אירופיים אחרים. גרמניה המערבית תפסה את מקומה של בריטניה כלקוחתם הראשית. כן הרחיבו את היקף מפעלי הקפאת הדגים ושימורם והם מרבים למכור דגים קפואים לארצות המזרח התיכון (לקוח ראשי - ישראל) ומערב אפריקה.

במחנה האלף. מספר הילדים מאתים ושמונה - כן ירבו, ארבעים ילד מבני העוני שבירושלים הוצמדו אל בית הספר הפותח השנה גם כחה ט'. לא תשבע העין מראות נערים ונערות אלה בהתפתחותם. הם רואים את שדותיים כביתם ומקום עתידם. במקום - גרעין עליה מצפון אפריקה, ושלושה מנינים מבני הנוער העובד מקבלים כאן הכשרתם המקצועית. בשנה האחרונה נעשה נסיון חדש זה לקלוט נוער עובד מן העירי. הנערים מקבלים במוסדות הקבוצה הכשרה מקצועית מעשית ושעורים עיוניים. הם עובדים המשה ימים בשבוע, יום אחד קודש ללימודים ומן הקרן לעזרת הורים מקבלים נערים אלה לעזרת הוריהם מעשר עד עשרים ל"י לחודש.

ברשות הקבוצה כ-4000 דונם אדמה ליד בנימינה, במשולש ועוד. הפיזור הזה מרבה קשיים לקבוצה. שטח האדמה שבסביבת המחנה מעובד כהלכה, 100 דונם בננות, 80 דונם מרעה, 100 דונם מספוא ו-30 דונם כרם. לו נפתח לבה של פיק"א והיתה מעמידה מאדמותיה שבקיסריה לרשות הקבוצה ובאה הרחבה למשק. מענפי המשק יש לציין את הלול על 4500 המטילות, את הרפת בעלת 80 ראש ואת בריכות הדגים ליד בנימינה.

המרנין והמרענן את המחנה המוקף מדבריים ומדבר חול - הוא ירק המדשאות והחורשות. בעיניך תראה מה בכוחו של החלוץ העברי לעשות: נעצרו החולות הנוודים, השומרים הנאמנים עצי האשל עומדים בירקותם כל השנה, שופעים צל וחוסמים הדרך לחולות. מרהיבי עין הצפצפות, מזדקרות האידודות ואף האקליפטוס יראה, כי כוחו אתו. בית חנה סגש נראה כאי ירוק בים החול.

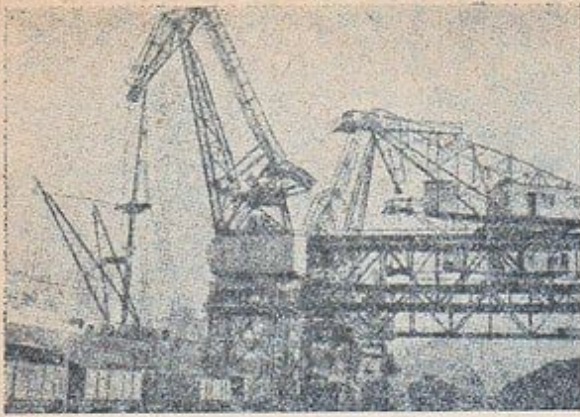
בבית הבנוי לתפארה - חדר חנה - בו תמונה, ספריה, יומנה וכאילו רוחה גישאת בחללו, חדר מיוחד המשמש בית נכות לעתיקותיה המרובים של קיסריה, אולם תרבות, ספריה, במה ואמפיתיאטרון - ומדשאה ירוקה.

ענפי המלאכה של הקבוצה הם: המרצפיה המעסיקה כ-30 איש ומכונותיה הן מהחדישות ביותר. לתוצרתה יצאו מוניטין. המספנה ירדה מגדולתה בצוק העתים. אין בונים עוד ספינות אך עושים בה רהיטים וביהוד מקררים גדולים. ברשות הקבוצה ספינת דיג מודרנית המעסיקה כ-15 חבר, ופעמים בשבוע קולטים בני המשק ידיעות בגלי האתר על הנעשה בספינה הרודה בדגת הים שליד חופי תורכיה. הקבוצה שותפת לקואופרטיב להובלה שבצמק חפר.

בין בעיותיה של הקבוצה יש להעלות ענין ריכוז הקרקע בסביבה הקרובה, השלמת נמל הדיג המוקם והולך בקיסריה ועל הכל תוספת חברים. כי שדות ים כאחיותיה בכל חלקי הארץ מחכה ומצפה לתוספת חברים לביסוס הקיים, להרחבה ולפיתוח.

ובסיום יזכרו נא הטיפוסים המופלאים הנמשכים לחיי ים ושדות והנקלטים בקבוצה זו. מתבלט בפניו השחומים ובקבוש הטבחיים, הספרוי קרלוס, המייצג כביכול את ממשלת ספרד ההפשית והגולה. קרלוס זה מלח לפי מקצועו היה משתתף בהעברת מפעילים בימי המנדט. משעמד על טעמם של חיי החלוצים ויורדי הים פלמחיים, דבקה נפשו בחיים אלה. חבר הוא בקיסריה ולו אשה וילדים ועבודתו - טבה במטבח הקבוצה. כאיש ים נתפס הוא מזמן לזמן ל"טיפה המרה" אולם עושה זאת ב"מרחק" מהקבוצה בחדרה. חנה אחד יוצא רוסייה חי שנים הרבה בסין, דייג ותיק, שפתו רוסיית. אכן רבים הנמשכים לחיי ים מוצאים מקומם בקיסריה זו, השנה אומרת הקבוצה להנהיג אימון בדיג לכל ילדיה מגיל 14 ומעלה.

בת-מצוה היא שדותיים והיא מקיימת את המצוות החלוציות בכל נפשה ובכל מאורה. בה לחי!

גשר לפריקת פחם ומתכות בנמל טריאסט.

ספורט זה, — הכולל יידוג מתחת לפני המים וסיוורי מחקר על קרקעית הים, — נעשה מקובל בעולם מזה עשר שנים בלבד. שני תושבי נהריה, ה"ה מאיר וגלויביש, שהם בעלי מסגריה בעיר הקיט, התמסרו בזמן האחרון לספורט מענין זה והחלו לפני זמן מה בהתקנת הציוד שכל חלקיו מיוצרים בארץ. הציוד כולל: מסכת-ראש או משקפי דייגים כפי שקורים לה, עשויה מגומי וזכוכית בטחון מתוצרת „פניציה“. סנפירי רגלים, צנור נשימה (שנורקל), צלצל לדיג תת-מימי (מעין חנית) וסכין חדה עם ידית שעם, מוצרי הגומי והגומי הקשה יצוקים בבית החרושת „גומבל“. גם חלקי צנורות הפלסטיקה מיוצרים בארץ. הציוד כולו עולה כ-70 ל"י. ציוד דומה מצרפת או ארצות-הברית עולה 50—60 דולר.

בעלי בית המלאכה בנהריה התקשרו עם מדינות ים-תיכוניות שונות וכן עם ארצות אפריקה כדי למצוא שוק לתוצרתם, שלדעת העוסקים בספורט זה בארץ, אינה נופלת באיכותה מהציוד שהובא מחוץ לארץ.

מיפוי תת-ימי

עקרון הספורט הזה, לדברים: „לפגוש את הדגים במים ולצוד אותם פנים אל פנים“. כן ניתנת אפשרות להכיר את פלאי קרקעית הים מקרוב. כפי שנודע עומד „קלוב הציידים התת מימיים“ שנתארגן בימים אלה בחיפה לבצע מיפוי תת-ימי של חופי הצייד העיקריים של ארצנו, הנמצאים בעיקר בצפון הארץ, בחופים המסולעים. אולם גם באילת ישנן אפשרויות רבות לפיתוח ספורט זה, באשר בימה מצויים צמחיה ובעלי חיים שונים לגמרי מאלה שבחופי ים-התיכון.

עם הגדלת צי הדיג והצורך בפיתוח מוגבר של הענף הורגש הצורך לחפש שדות דיג נוספים. כדי לדוג בהצלחה בשיטות הדיג העיקריות הנהוגות בארץ, יש עוד צורך שעומק מי הים כאלה לא יעלה על 350 מטר. שטחים כאלה לאורך חופי הארץ הם מצומצמים. חלק משדות דיג אלה מנוצלים מאד, במפרץ חיפה למשל, חלה ירידה ניכרת בשלל בשנתיים האחרונות. סיבות אחרות שהניעו לחפש שדות דיג נוספים הן: הצורך בהנהגת מחזוריות ניצול שדות הדיג, והדלות בדגים ששוררת במשך שלושה חדשים בשנה (יוני—אוגוסט) ליד חופינו.

במחלקה לדיג במשרד החקלאות מבררים את האפשרויות המעשיות לניצול שדות-דיג מרוחקים. הבעיות לפתרון שונות הן: דאגה להספקת דלק (ההפלגות נמשכות משהה עד שבעה ימים), קרור הדגים, קביעת העונה המתאימה לניצול יעיל והכרת מקומות ריכוז הדגים. משלחות ביררו את האפשרויות לניצול ים סוף: במחקר זה הוגדרו סוגי דגים המצויים בים זה. מטען דגים קפואים הוטס ארצה מארטרדה, כדי לבחון את הדרך הטובה לשווק הדגים שידוגו בים סוף. במסגרת הפעולות למציאת שדות דיג חדשים מתכננים הפלגת נסיון לאזור דרנה (חופי לוב).

8 ספינות-דיג בכספי השילומים

החלטה להזמין ספינות דיג בגרמניה מכספי השילומים, נתקבלה לאחרונה בישיבה משותפת שנתקיימה בין מנהל משרד החקלאות ומנהל מחלקת הדיג לבין מנהל חברת השילומים.

בישיבה סוכם לבנות את 8 הספינות בגרמניה מהן 5 ספינות כדוגמת ההולנדיות ו-3 ספינות דיג גדולות. כן הוחלט להזמין 3 ספינות דיג בחברת „הימה“ ובמידה שעבור דת בנין הספינות בחברת „הימה“ לא תתקדם באופן משביע רצון תוך שלושת החודשים הראשונים, תבוטל ההזמנה ויוזמנו 2 ספינות נוספות בגרמניה.

לפני כשבוע נתקבלו התכניות ממספנות גרמניות וההצעה הרצינית ביותר היא מנמל המבורג. לפי התכנית תעלה ספינת דיג כדוגמת הספינות ההולנדיות בסכום של 50.000 דולר. זמני האספקה אחרי 6 חודשים הספינה הראשונה ולאחר מכן כל חודש ספינה נוספת. בחוגי מחלקת הדיג מציינים את צורתן הנאה, המדוייקת והמפורטת של ההצעות שנתקבלו.

דיג תת-ימי

ציוד לדיג תת-ימי, שהוא ספורט חדש בארץ, שהובא עדיכה על-ידי חובבי ספורט זה מחוץ לארץ, מיוצר כעת בארץ, ומערכת הציוד הראשונה נמכרה באילת, שחופה הוא מקום אידיאלי לדיג תת-ימי.

כלייה צפויה ליונקי-הים הגדולים

על פני המים, וחבטות סנפיריו נשמעות למרחק רב. כדי להינק את גוריה מתהפכת הנקבה על צידה, ושיריים מיוחדים מזרימים את החלב אל תוך פיות ה"תינוקות" המגיעים לעתים לאורך של 15 מטרים לפני שהם נגמלים.

אחד הדברים המופלאים ביותר בלויתנים הנו מנגנון-ההזנה של הלויתן הכחול. גרונו של הלויתן הכחול קטן ביותר, והוא יכול לבלוע רק דגים זעירים. הוא שוחה אל להקת דגים כשלווע פעור, סוגר את הלוע, מרים את לשונו ופולט את המים דרך "מסננת" הנמצאת על לסתו העליונה. נקבי ה"מסננת" מאפשרים את מעבר המים, אך אינם מניחים לדגים להמלט. לאחר שנפלטים המים, בולע הלויתן הכחול את המזון שנשאר בפיו.

מצויים גם סוגים אחרים בעלי שיניים ומנגנון הזנה פחות מורכב. לוייתנים אלה צוללים אל קרקע האוקיינוס וזוגים מאצות, שארכן מגיע לעתים לעשרה מטר. לוייתנים אלה מסוגלים לבלוע כרישים שארכם 4 מטרים (או נביאים שהוטלו הימה).

הלויתן המשוומר

לויתן גורבני ענק הובא לפאריס, בלויתן שוטרים רוכבי אופנועים. הלויתן שגופו שומר בפורמולין, הובא לפאריס על-גבי מכונית-משא בת 10 גלגלים, לאחר שעבר לרוחב יבשת אירופה בדרכו מנורבגיה.

הלויתן יוצג לראוה ובני פאריס יוכלו לסייר בתוך בטנו המואר באור-חשמל, בקבוצות של עשרה אנשים.

כל התנועה ברחובותיה המרכזיים של פאריס נפסקה, כדי שאפשר יהיה להעביר מטען עצום זה — 8000 ק"ג — למקום החצנה.

בימות החורף מתקיימים לוייתנים למיניהם בעיקר על אוצר השומן העוטר את גופם בשכבה עבה. שומן זה הוא המשמש את הציידים וגורם להשמדתם ההמונית של ענקיהימים.

בזמנים עברו היתה גופת הלויתן נגררת לקרבת הספינה והשומן מוסר מעליה בעודה במים. עתה מועלות הגופות, ואפילו הגדולות שבהן, אל סיפון האניה. שם מסירים מעליהן את שכבת השומן ומטילים אותה אל תוך הוודים אשר בבטן האניה. אחרי כן מנתחים את שרידי הגופה, אשר אף הם עשירים בשמן. ניתוח הגופה כולה נמשך עתה פחות משעה. במשלחת האחרונה של חברת "אולימפיק" ניצודו 1497 לוייתנים ומגופותיהם הופקו 5 300.000 גאלונים של שמן. בבטן האניה הגדולה עבדו 300 איש בשתי משמרות. הפועלים עבדו בתנאים איומים על סיפונים מלוכלכים בדם ובתוך צחנת גופות נרקבות. הם לא יכלו להמלט מן הצחנה אפילו בעת הארוחות, הואיל ומזונם העיקרי היה צלי של בשר לוייתן.

היצליחו אנשי המדע והמוסדות הבינלאומיים למלט את בעלי החיים המופלאים ורבי ההוד מפגיעתם של כלי המשחת המודרניים? הינצלו הלויתנים מכליון גמור? קשה לדעת זאת בבטחה. אפשר רק לקוות.

לפני מאה שנה, בתור הזהב של ציד הלויתנים, היו מאות ספינות מפליגות מקונקטקוט וניו-דפורד כדי לבלות שנתיים או שלוש שנים בים הפתוח בציד לוייתנים. המלחים האמריקניים היו צדים את הלויתנים בצלצלים מתוך סירות פתוחות, מסכנים את חייהם ומביאים מדי שנה בשנה למולדתם 11 מיליוני גאלונים של שמן לוייתנים.

כיום נעלמו הציידים האמריקניים מן הימים, אבל ציד הלויתנים מוסיף לשגשג. הוא מבוצע בשיטות מודרניות ומספק לעולם 90 מיליוני גאלונים שמן מדי שנה בשנה. הציידים, ברובם אנגלים ונורבגים, אינם משתמשים עוד בסירות ובצלצלים המוטלים ביד. הם צדים את הלויתנים מספינות מנוע מהירות בעזרת תותח-צלצלים גדולים. במקום הספינה-האם קיימת כיום ספינת בית-חרושת המטפלת בגופות הלויתנים בעזרת מכונות חדישות. הסכנה חלפה כמעט כליל והרווחים גדלו עשרת מונים.

השיטות המודרניות הנן כה יעילות, עד שמדינות העולם נאלצו להקים מוסד להגנת הלויתנים מפני השמדה גמורה. מוסד זה הנו "הועדה הבינלאומית לציד הלויתנים". הקובעת את עונת הציד (כרגיל מינואר עד מרץ) ומגבילה את מספר הלויתנים הניצודים. בעונת הציד הייבת כל משלחת למסור לוועדה דין-וחשבון שבועי על מספר הלויתנים שנהרגו. כאשר מגיע מספר הלויתנים הניצודים למכסה מסוימת, נגמרת העונה והספינות מפליגות הביתה עם מטען השמן המשמש לתעשיית מרגרינה, סבון ומצרכים אחרים.

הוועדה הוקמה באיחור רב ולא הספיקה למנוע את השמדתם הגמורה של שני סוגי לוייתנים. עתה מנסים אנשי המדע למנוע את השמדתם הגמורה של שאר הסוגים ומשתדלים לאסוף אינפורמציה על הרגליהם, מספרם ומלאי מזונם של היונקים הענקיים. מוזר הדבר, אולם על אף 1000 שנות ציד-הלויתנים ועל אף העובדה שכמעט כל ספינת צייד מהווה מעבדת ניתוחים, ידוע לאדם רק מעט מאד על חיי הלויתנים.

הלויתן הנו היצור הגדול ביותר בעולם. הברכיוזאורוס, הגדול בדינוזאורים אשר חיו בימי קדם, משקלו היה כנראה 50 טון, אבל לוייתן כחול, שארכו שלושים מטר, יכול להגיע למשקל של 160 טון — כמשקלם של 20 פילים אפריקניים.

רק ב־300 השנים האחרונות גילו חוקרי הטבע, כי הלויתן אינו דג אלא יונק. הוא היה כנראה, בימי קדם, בעל חי יבשתי שהלך הימה להפש את מזונו. בסנפירי הלויתן טמונים עדיין שרידים של חמש אצבעות ועמוק בבשר גופו נמצאות שתי עצמות חסרות תועלת — שרידים של רגלים אחריות.

במשך מאות אלפי השנים שחלפו מאז בואו של הלויתן הימה, הסתגל יפה לחיים במים. הוא נאלץ עדיין לשהות זמן מה על פני המים על מנת לשאוף אוויר, אבל יכול הוא להשאר מתחת לפני הים למעלה משעה. הוא שואף את האוויר דרך נחיר הנמצא בקדקדו ונושף אותו בסילון גדול. בקרבת עיני הלויתן מצויות בלוטות המגינות עליהן מפני המים המלוחים. בלוטות אלו מפרישות חומר שמנוני, כך שגדמה תמיד כי הלויתן מויל דמעות. החלק החיצוני של אוזני הלויתן נתנוון ונותר רק פתח זעיר, הנסגר היטב בשעה שבעלי-החי הגדול צולל במים.

חיי המשפחה של הלויתן הם עדיין בגדר סוד כמוס, אבל החוקרים מסתמכים על גודל העוברים שנמצאו בכרסם של לוייתנים וסוברים כי עונת ההזדווגות הגה בעיקר בחודשים יוני ויולי. כאשר מחזר הלויתן הוכר אחרי בת זוגו, הוא מהפך ומשתעשע

ניצול מקורות הנילוס

החודש יתחילו באוגאנדה שבמרכז אפריקה בביצוע שורת תכניות הנועדות לרסן את מי מקורות הנילוס ולנצלם לצרכי השקאה ותפוקת כוח חשמל.

מחקר יסודי ומקיף שנערך לכל ארכו של הנילוס במשך יובל השנים האחרונות גילה, כי נהר ענק זה, עורק חייהן של מצרים וסודאן, ניתן לניצול במידה גדולה הרבה יותר משמנצלים אותו עתה. הנהר מאבד חלק ניכר ממימיו על ידי התפשטות באזורי בצות נרחבים בהם מתאדות כמויות מים עצומות וכמויות דומות מחלחלות לתוך האדמה. אילו נמצאה דרך לכונן את מהלך הנילוס ממוצאו ועד לשפכו ולרסנו אפשר היה להכפיל את כמות המים המופקים ממנו לצרכים חקלאיים. הסדרת הזרם באפיק הנהר במשך עונות השנה היה מבטיח אספקת מים להשקאה סדירה למליוני פלחים בכל חדשי השנה ומונע תקלות של שנות בצורת או שטפונות.

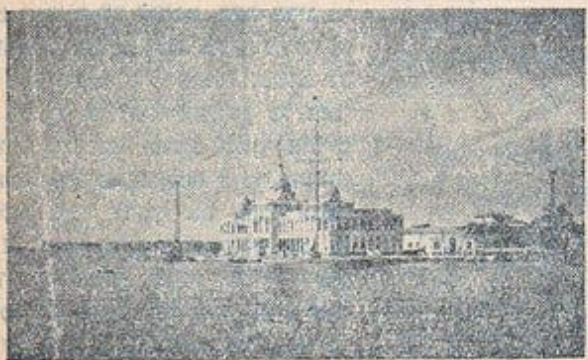
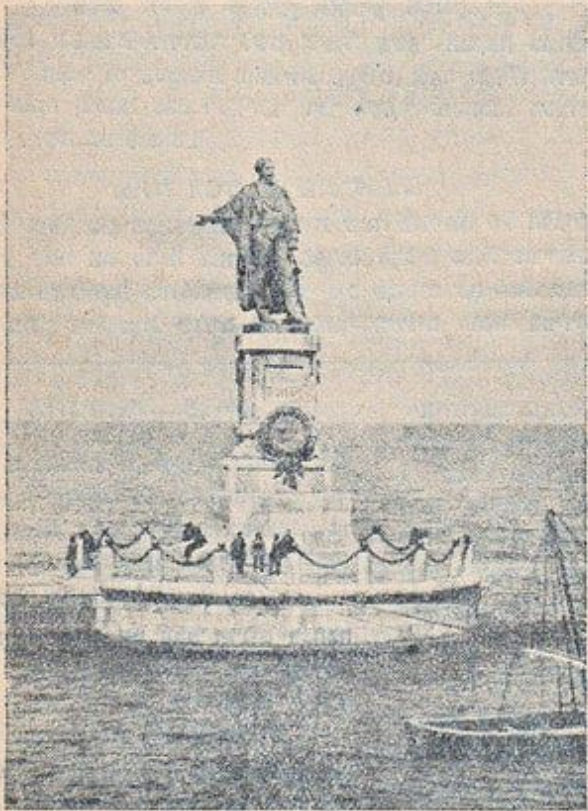
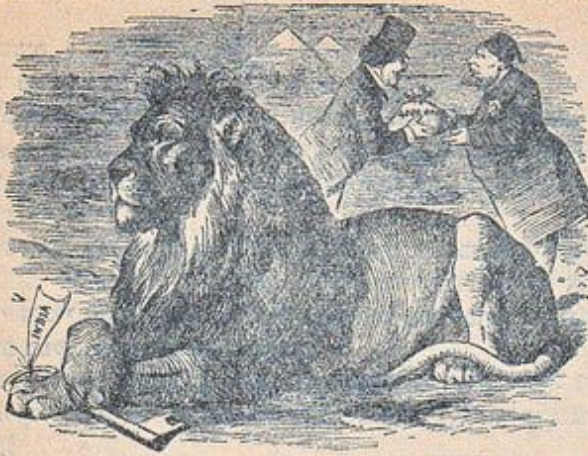
עובדה תכנית לבניין שורת סכרים ותעלות כיוון זרם הנילוס וקיצורו ומניעת בזבוז מימיו. תכנית זו צריכה לעלות מאות מיליוני לירות ולהמשך כמה עשרות שנים. עתה הוחל בביצוע חוליה אחת בתכנית הכללית של ניצול מלא של מי הנילוס. חוליה זו נוגעת למוצא הנילוס מימת אלברט שבאוגאנדה. יבנו שם סכר ותחנת כוח. בעזרת הסכר אפשר יהא לפקח על כמות המים היוצאת מימת אלברט לאפיק הנילוס. ימת אלברט תשמש, עם גמר הסכר, כבריכת ענק שבה אפשר יהיה לאצור מים בשנות שפע גשמים ואשר ממנה אפשר יהיה להבטיח זרם מים נאות בנילוס בשנים שחונות. המים של הנילוס ביציאתם מימת אלברט יספקו כמות עצומה של כוח חשמל, שתספק לא רק את צרכי כל צפון אוגאנדה אלא גם כמויות חשמל גדולות לסודאן ולמצרים. מתחנת הכוח שבמוצא הנילוס מימת אלברט יסופק זרם לסכרים ולתחנות פיקוח הנילוס שיוקמו במורד הנהר בשנים הבאות. באופן שהנילוס עצמו יספק את הכוח החשמלי הדרוש להפעלת הסכרים והתחנות שירסנו ויסדירו את זרמו.

בתמונות:

← **למעלה** — קריקטורה משנת 1876: האריה הבריטי רובץ ליד התעלה (כשבבריטניה משלמת תמורתה) — ובכפו המפתח להודו.

באמצע — אנדרטת פרדיננד לאסאפס, שתיכנן וביצע את חפירת התעלה, מוצבת בפורט-סעיד.

למטה — משרדי חברת תעלת הסואץ בפורט-סעיד.

„רצונם“. שיטת ריכוז הדגים הצליחה במיוחד בלילות, וקרה שברשת אחת הוצאה קרוב לטונה אחת דגים! במשך שלושה ימים הוצאו 10 טונות דגים, — כשהעבודה נמשכת כמעט בלי הפוגה — והועברו לבריכת-מחסן בקרבת האגם. 0 טונות דגים הם כרבע מכמות הדגים שנמצאים עוד באגם ומהי כיום לתורם.

התפתחות משמעות רצון.

„התפתחות הדגים באגם היתה טובה מאד ואחדים מהם הגיעו למשקל 2 ק"ג. עוד רבה העבודה, אולם עז רצוננו להצליח במפעל חיוני זה ולנצל ביעילות לטובת משק המדינה" — אומרים לי דייגי „הסוללים“, כפר החורש ובית קשת, שהם נושאי מפעל הדגים במקום.

קשיים רבים, בחלקם בלתי צפויים מראש, נערמו לפני מגדלי הדגים באגם בקעת בית-נטופה. דיגי הקרפיונים הראשונים, ש- נרכשו אצל מגדלים שונים, לא מויגו כהלכה; כתוצאה מכך נגרמה התפתחות יתירה של דג האמנון, המפריע במידה רבה ל- גידול הקרפיון. גם קרקע האגם גורמת ל„צרות“, ובפרט האבנים הגדולות הפזורות, שקורעות את הרשתות ומקשות בהוצאת הדגה. הרקת האגם, כנהוג בבריכות מלאכותיות, היא בלתי-אפשרית, דבר שמעלה בעיות מקצועיות חמורות: ל נתן לקיים פיקוח יעיל על ביצי הדגים ועל גודל הדגים, וכתוצאה מכך עלולה הדגה שבאגם ליהפך במרוצת הזמן למקרית. הדרך לפתרון בעיה זו טרם נמצאה. אך לכשתימצא, ייפתחו סיכויים חדשים לגידול דגים במקום זה

במקום זה, שרק לפני שנה עדיין גרפו בו טרקטור-ענק רבבות ממ"ע עפר ומכונות רבות הביאו מדי יום ביומו חמרי בנין לסוללה המיועדת לעצירת מי הגשמים, נמתחות כבר רשתות דייגים, ששולים קרפיונים משלל האגם. הרי זהו אגם בית-נטופה, שישקו ממנו — לכשירחב — קרוב למיליון דונם ואשר בינתיים הוא משמש לגידול דגים.

עוד לפני שנה פקפקו רבים באפשרות קיום אגם מלאכותי גדול במקום זה. אך המציאות הוכיחה את כדאיות הדבר ופזורה את חששות עובדי תה"ל (תכנון המים לישראל) לאיבוד כמויות גדולות של מים במקומות שונים סביב האגם. הפעם יתוספו באגם עם התחלת הגשמים מים רבים, הואיל ור תחתיתו רוויה היטב ובה מאות אלפי ממ"ע שנתרו מהעונה הקודמת.

אגם של 4 מיליון ממ"ע מים.

תעלה שעומדת להיחפר לשם חיבור שטחי הבקעה במזרח הזורים אל האגם מיישטפונות בכמויות גדולות, אשר יכפילו ודאי את מי האגם (בתנאי גשם רגילים), דבר העשוי להסתכם בכמות של 4 מיליונים ממ"ע מים!

טונה דגים ברשת אחת.

עם ירידת פני המים באגם והקטנת שטח מחייתם של הדגים, מוציאים עתה את הדגה בהדרגה. בפרוס החגים החלו הדייגים בעבודתם המאומצת בעורת קבוצת דייגים מנוסים מחולתא. מזון מרוכז פוזר במקומות שונים ליד החוף והדגים רוכזו במידת

חברה ורביה-החובל נאמר בין היתר: „רב- החובל מתחייב להחזיק ולהסיע את האניה בצורה היעילה ביותר ועם זאת להוריד במידה ניכרת את הוצאות ההחזקה, דלק ושמינים, תיקונים, ציוד ואספקה בכל המה לקות, מבלי לגרום כל נזק והפחתת הערך (פרט לזו הנורמאלית) וכן מבלי להוריד את רמת הכלכלה של הצוות מהמקובל באניות החברה.

החברה מצדה התחייבה לתמוך ולהושיט את מלוא עזרתה להצלחת המבצע וכן מוסכם להפריש שלושים אחוז מן החסכון הכללי, אשר יושג בעקבות הנסיון הנ"ל, אשר ישמש כהענקה, ויחולק בין הקצינים והצוות של האניה, לפי שיקול יעטו והחלטתו של רביה-החובל...“

לאחר פירוט כל סעיפי ההוצאות וה- ממוצע השנתי המהווה בסיס לחיובים ל- הפלגות הבאות, מסתיים זכרון הדברים: „תקוותנו נאמנה שכל המעוניינים יתנו ידם להצלחת הנסיון שבעקבותיו ברכה לקידום ויעול הספנות הלאומית“.

(„תורן“)

איזנהואר נוהג לנקות בעצמו את הדגים שהוא צד. הוא מעלה מדורה קטנה ומטגן את הדגים בשדה. את סעודתו הוא מחבב לקנח באבטיח, שהוא חותך ממנו פרוסות עבות באולרו. ועל הכל: אין „אייק“ בוחל בניקוי הכלים והמקום לאחר שסיים את סעודתו....

צלחה שני מוצרים.

מרת פלורנס צ'אדוויק שהינית אמרי- קאית בת 33 המחזיקה בשיא צליחה בתעלת לאמאנש, צלחה את מיצר הגיבראלטור ב- משך 5 שעות ו-45 דקות ועברה בזה על ה- שיא הקודם בשעה ו-15 דקות. המרחק הקצר ביותר ביים טאריפה, המקום ממנה התחילה בשחיה, לבין החוף של מרר- קו הספרדית, הוא 16 קילומטר.

נסיון לניהול משק אניה יעיל.

והממוני בא/ק „חיפה“

נסיון של יהול משק אניה יעיל וחסכוני לתקופה של שנה — נעשה באניה „חיפה“ אשר הפליגה ב-4 בספטמבר בדרכה למ- ערב אפריקה.

בזכרון הדברים שנחתם בין הנהלת ה-

איזנהואר — מדייג.

נשיא ארצות-הברית, גנרל איזנהואר, חור- נימים אלה מחופשה שבילה באחוותו במרחק אלפיים וחמש מאות ק"מ מוואשינגטון. את מרבית זמנו בילה בדיג — עיסוקו החביב עליו בשעת החופש.

איזנהואר נמנה עם אלה הדגים ב„חכה יבשה“, משמע שחכתו עשויה מחוט משומן, באופן שהוא צף על פני המים („חכה רטונה“ עשויה מחוט השוקע במים).

יש דייגים הנוהגים לדוג מן החוף בשבתם בצל עץ, אולם הנשיא איזנהואר נוהג לג- עול מגפיים גדולות ונכנס אל אמצע הנהר כשהמים מגיעים עד לירכיו. בעת הדיג מ- קים איזנהואר המולה רבה. כשוא מעלה דג בחכתו הוא מקים קול צווחה וכשוא דג בחברת מרעיו הרי הוא מתלוצץ כל הזמן על חשבונם. כן הוא מחבב ללמד אחרים כיצד לדוג. הוא מראה להם כיצד להחזיק את המקל, כיצד להניף את החכה וכדו למשות אותה מן המים כשיא מעלה דג. כן הוא אוהב להתרוצץ לאורך החוף ולעוץ עצות למכבירי- התנהגותו בעת הדיג הוא חבישית ולא פעם ראוהו זוחל על ברכיו ב- נכותו לתפוס חרגולים בכובעו.

«הזקן והים»

מאת פ. אפנשלק

כאשר הודיע האמינגוויי, — לאחר פירסום ספרו האחרון „האיש הזקן והים“, שהוא כינה אותו „הרומאן הקצר ביותר והנובילה הארוכה ביותר“, — בכמה וכמה ראינות עם עתונאים, כי זהו שיא יצירתו הספרותית, הספר הטוב והחשוב ביותר שכתב בחייו — התייחס קהל הקוראים להכרזתו זו בחוסר-אימון, ומאחר שבאותם הימים נתפרסמה הנובילה בשבועון „לייף“ בצירוף תצלום גדול של המחבר על העטיפה, וכעבור זמן מה שוב נתפרסמה ידיעה, שסיפורו של האמינגוויי נקרא במשך שבוע אחד על-ידי שלושה מיליונים של קוראי ה„לייף“, וכי זהו שיא במיספר הקוראים של יצירה כלשהי, — נתגנב שוב הספק ללב: כלום אין בכך משום פירסומת זולה ותו לא? שהרי כל הסופרלאטיבים שהאמריקנים נוהגים להשתמש בהם ביד רחבה — „הטוב ביותר“, „החשוב ביותר“, „הנקרא ביותר“ — גרמו כבר לכך, שהאדם איבד כל אמון בפירסומת האמריקנית. פשוט קשה היה לקשור הישג אמנותי גדול, אמנות אמיתית עם המולת פירסומת זולה.

היו די נימוקים וטעמים כדי להתייחס בספקנות ליצירתו האחרונה של האמינגוויי. אירע לו משהו מוזר מאוד. ידוע היה, שהוא מסתתר בכפר-דייגים בקובה; שספרו הקודם „מעבר לנהר ומתחת לעץ“ היתה תמונה קודרת של שפל, שחיתות, חוסר-תקווה; ובהיותו גדוש רמוזים אוטור-ביאוגרפיים של המחבר, הוא מסתיים בהתאבדותו של הגיבור. נדמה היה, כי לא רק האמינגוויי, אלא גם הרבה מספרים אמריקניים אחרים לא יכלו עוד לדלות מתוך נפשם אלא אותה פסימיות צינית, וכי האמינגוויי לא יהיה מסוגל עוד לכתוב ספרים מלאי התלהבות ואמונה כמו ספרו „למי צלצלו הפעמונים“.

והנה גרמה לנו קריאת ספרו האחרון של האמינגוויי הפתעה. היה זה כאילו יצא אדם פתאום מתוך חדר מחניק ומלא עשן אל שפת-הים וממלא את ריאותיו אוויר רענן. יאמר אולי מישהו לאחר קריאת הספר: — זהו עוד סיפור מסיפורי הציידים. ואפשר שיוסיף: — הרי זה אסקי-פיזם מובהק! במקום לחשוף את המציאות האמריקנית — בורח לו אחד הסופרים האמריקניים הגדולים אל אי בודד וכותב שם יצירת-מופת על דייג זקן... הכך יעשה סופר בעל מצפון? כלום זהו אותו האמינגוויי הפאציפיסטן מתקופת „הבריחה מן הנשק“?

ואם כי אין למצוא תשובה מספקת לשאלות המורות אלה יש לומר כי האמינגוויי נתן לנו הפעם יצירה אמנותית גדולה.

(• יצא זה עתה לאור בהוצאת „עם עובד“.

בספרות ואמנות

מאיר סוהר

מַעַל לַיָּם

צַנְנָה סְקֵלֶיֶת לָחִי
קַפְּאָה בְּכַחֵל.
מַעַל לַיָּם, נְטוּלֶת עַל
חַי שְׂפָה לָהּ תָּחִי.
עַד שְׁתַּמוּג בְּתַבְּלֶת
וְזָכַר לֹא יִשְׁאַר
לְכִי הַרְף הַנּוֹהֵר
שֶׁל הַדְּמוּת הַמְּקַלְסֶלֶת.
יְקַרְתִּי לִי, צַנְנָת צַחֵר,
קַסְמִי חַיִּינוּ. הֵן בְּעַב
נְמוּג גַּם אָנוּ — לְשׂוֹא
יְסָפוֹנוּ עַפְעַפֵּי — שַׁחַר.

מַרְלֵי יָם

יִשְׁנֵנִי בְּרַעְשֶׁךָ, אֲדִיר יָם!
נִשְׁנֵי קִשִּׁי-יּוֹמִי לְשַׁעוֹת מְסַפֵּר.
לְפָנַי בְּחֶסֶד גַּל וּמִשְׁבֵּר
וְשִׁבְתִּי בְּשִׁנְתִּי לְהִיּוֹת אָדָם.
תַּחַת נְטֵל גּוֹרֵל בְּבֵר
כּוֹרֵעַ אֲנִי יוֹם תָּמִים.
יְהִי נָא רַחֲמֶיךָ הַעֲצוּמִים
וּנְרָדָם לֵב מְדַבֵּר-אֵיד.
קוֹל-הַמּוֹנֵךְ יַעֲטֵפֵנִי נָא עֲטֵךְ
וְאֲלֵי סֶקֶךְ אֲאַסֵּף אֶט
בְּהֶאֱסַף יְלָדִי, יִצִּיר קֶט.
אֶל פַּחַת בְּנִפְי אֵין-הַסּוֹף.

זכנו. קודם-כל אעמוד על תוכן הסיפור בשביל אלה. שעדיין לא קראוהו: אין הוא מסובך יתר על המידה ויש לראות בכך הישג גדול להאמינגוויי, שבמיעוט כזה של דיבור ועלילה, הצליח לומר כל כך הרבה.

כלום אפשר לומר, ש"האיש הזקן והים" אינו אלא עוד סיפור ציידים. סוג זה של סיפור שיש לו מסורת ספרותית נאה כל כך בהיסטוריה של הסיפור האמריקני וכי יש להעמידו בשורה אחת עם סיפורי-הציידים הקלאסיים כגון "מובי דיק" של מלוויל ו"הדוב" של פאולקנר? או שמא להשוותו עם סיפורי ג'ק לונדון?

לא, נדמה לי, כי אף-על-פי שעיקר הסיפור נסב אך ורק על הצייד הגדול, או יותר נכון על הדיג הגדול של דג-הענק ומחזות הדיג מתוארים במתח דראמטי העוצר את הנשימה — הרי לא נושא הדיג הוא ששימש מטרה לסופר. וזאת לא רק מפני שהדיג הזקן סאנטיאגו מן הכפר הקובאני, אוהב את הדג שזה עתה הרג אותו, ברגש דומה, שאינו מובן להגיון, נתקלים אנו בסיפורי ציידים לא מעטים. ואולם האמינגוויי התכוון כאן לא לצייד אלא למשהו חשוב הרבה יותר, הוא התכוון להראות את מעשה הגבורה, עוז-הרוח והכוח, את השאיפה הגדולה ואת הגאווה הגדולה של האדם הגלמוד, העזוב והעני, שבגדו בו לא רק המזל והבריות — אלא שאפילו החיים עצמם כבר כמעט ועזבוהו... סאנטיאגו הוא זקן, הוא יוצא לדיג לבדו ורק בלוית נער, שהדיג לימדו את מלאכתו, ואולם לדיג הזקן אין מזל, הוא חוזר בסירה ריקה, והורי הנער שוב אינם מניחים לו להילות אל הזקן, שוכב לו, איפוא, הזקן במאורתו, על מיטת-הברזל המכוסה עתונים. הוא רעב, דומה היה ששקע במצב של הזיות של זיקנה וכי חיו, העלובים והגלמודים, מתקרבים לקיצם. אילולא הנער, המביא לו מעט אוכל בהסדו של בעל המסעדה, היה מן-הסתם גווע ברעב. אך הדיג הזקן אינו סבור שהוא כבר כילה את חייו, בדומה לנר, שלפני כבותו הוא פורץ עוד פעם בשלהבת בהירה, כן אף הוא עושה מאמץ עליון ומפליג באישון לילה לאוקיינוס, בלא שיהיה מצוייד במכשירי-דיג ראויים לשמם; כפות ידיו שהשנים הפכו לאברים דואבים, מכוסות פצעים וצלקות, והוא מפליג הרחק, הרחק מדי...

כאילו בחלום, הופיע פתאום לעיני הדיג דג עצום, שהוא נדיר בגודלו ובטיבו והדיג הזקן קוטל אותו וקושרו אל סירתו, הדרך בחזרה אל החוף נמשכת הרבה זמן; מלבד המאבק המייגע עם הדג הגדול, עוד מצפה לסאנטיאגו מאבק בלתי-צפוי. עדרי-כרישים וכרישים בודדים מתנפלים על הדג וקורעים ממנו נתחים נתחים. הדיג נלחם באויביו בשארית כוחותיו; אך משהוא חוזר אל החוף לא נותרו מן הצייד הגדול אלא הראש הענקי והשלד של הדג הנהדר. זהו כל תוכן סיפורו של האמינגוויי.

ואכן, תיאור מאבקו של הדיג הזקן, על הטראגיות

והיופי שבו, הוא באמת יחיד במינו; הנה התקווה הגדולה, המאמץ האחרון והנצחון הגדול האחרון של האדם ואף... חוסר-השחר של הנצחון הזה, שלד של דג... כאלה הם נצחונותיהם של כל גיבורי האמינגוויי, החל באותו גיבור, שלחם ב"למי צילצלו הפעמונים" על הירותה של ספרד. לשווא... לחינם...

אפשר לומר במקום הזה, ובצדק, שלא בלי יסוד נצחונות גיבוריו של האמינגוויי הם כאלה ולא אחרים. שהרי כזאת היא המציאות האמריקנית, כזאת היא המנטליות של הסופר האמריקני, שאפילו ייסחף בזרם של גבורה, ייתן אמון בשלהבת האופטימיזם, בכוחו של האדם, מיד תכבה השלהבת, עד מהרה יקטול את האופטימיזם הזה, שאין לו מקום במציאות — באותה מציאות, שאינה רואה לפנייה לא אור ולא מטרה, שאנשיה מסיימים בהתאבדות, בבריחה או שהם חוזרים עם השלד של שללם...

אך במידה שמדובר על ספרו האחרון של האמינגוויי, הייתי רוצה להעמיד בצד את ניתוחו החברתי, את תולדות היצירה, את ערכה הסמלי, זה שלא הגיע לידי ביטוי מלא — לנוכח כוח-היופי הקורן מספר זה.

ואכן נדמה לי, שזה המומנט העמוק ורבי-הערך ביותר בספרו של האמינגוויי. ערך אמנותי עמוק, בעיקר בשל הניתוח הפסיכולוגי הנפלא שבו.

גיבורו סיים כבר את כל חשבונותיו עם החיים. העולם כולו, הפוליטיקה, יפי עולם-התרבות הזה וזהמתו, מעולם לא היו בתחום התעניינותו של אותו דיג קובני, ולא כל שכן היום, בערוב ימיו — ישיש זה, שאין לו איש קרוב בעולם ואין לו דבר — מה רחוק הוא מן המטרות שהעולט נאבק עליהן, הוא, האוקיינוס והדג — אלה הם האלמנטים, שמהם זו של האלמנטים — דורשת גם פשטות בתיאורם, שיחותיו של הדיג עם האיכר ועם הדג מתוארות במלים ספורות — משל היה "מחיר כל מלה כמה דולרים", כלשון האמריקנים. — שקיעת-החמה היא שעה קשה לכל הדגים — אומר הדיג, ובאמירה יבשה ופשוטה זו מבוטאת דווקא דאגת הישיש לזיקנתו שלו עצמו.

או גם ניקח לדוגמה את הפגישה הראשונה עם הגיבור — איזה הישג של שיא סגנוני באותו מיספר מלים חמורות פשוטות, וחסכוניות, המוקדשות לתיאור ה"סילואטה" של סנטיאגו: "הזקן היה רזה וחרוש קמטים עמוקים על ערפו... הכול היה בו זקן חוץ מן העיניים, שהיה להן הצבע של הים והיו נוטות-חסד ובלתי מנוצחות".

— "הגיל הוא השעון המעורר שלי — אמר האיש הזקן — מדוע אנשים זקנים מתעוררים השכם בבוקר? כלום לשם שיהיה להם עוד יום אחד ארוך יותר?"

הייתי רוצה לצטט עוד ועוד את האמינגוויי. והרי לעתים

(סוף בעמוד 17)

הים שלנו

כראי-קסם השתרע הים שטוף זוהר השקיעה. הגלים, כאצבעות ענוגות של פורט על מיתרי כינור, ליטפו את החוף ברפיפות רוגעת וגוועו במקום.

השמש, כאלומה בוערת, רוטטת, גלשה במורד הרקיע וקרניה טבלו בים. רדתה היתה מלווה תפילת-יהודיה על שפתיהם של מעוניי-החום ותשושי-השרב. כי מיום ליום הוסיפה השמש הזאת יקוד על יקוד וקרניה היו כשפודים מלובנים שחדרו לבשרו של האדם וויעזו את עצבי. היתה זו שמש אכזרית, מסנוורת, מייבשת כל טיפת לחות, מוצצת כל קורטוב של לשד, עוטה את היקום אבוקות אש ומלהיטה את חלוקי החול עד היותם כגחלים הצורבות את רגלי הדורך עליהם.

כזו היתה השמש בימי השרב של הקיץ, ללא מנוס ממנה וללא מסתור ומחבוא. "לשתות! לשתות!" — כמה הגוף המזיע למעט נוזלים קרים. היו האנשים שותים ומזיעים, לוגמים נוזלים קרים למיניהם ופולטים אנלי זיעה לרוב. טעם תפל עמד בפה: "לשתות!" "לשתות!"...

אל הים — כעוגן הצלה לטובע וכיבשה קרובה לאניה מיטרפת — נוהרים המונים; מהעיר — משכונות העושר והעוני כאחד — מהמושבות וגם מהכפר. אנשים, נשים וטף. לטבול במים הצוננים, להשתכשך בין הגלים, גם הזאטוטים החיוררים והחלשים, נאחזו בצוארי הוריהם ומפרכסים באבריהם הועירים, רוגשים והומים. חדווה שובבת אופפת את קהל הרוחצים והשחיינים. מיטשטשים תחומים של גיל ומין. כילדים קטנים חסרי-דאגה הם מקפצים בהתרומם על הגלים המשתרעים על החוף, "גורפים" את המים בזרו-עותיהם, "חוטפים" את הגלים לחבקם, המרחב מושך. בעלי ההצה מביין המתרחצים והשחיינים מפליגים מהחוף. כוח פנימי, תת-הכרתי, ממריץ אותם להתגרות עם הכוח הסמוי. זרים הם איש לרעהו. אך האווירה של חוף-הים מקרבת רחוקים, מידדת זרים וזיים רגעים מעטים כדי ללכד את המון-האדם לצוותא אחת, ללא מחיצות של נימוסים וגינור-נים...

והנה נשמעת נהימה אדירה. רוח חזקה הבאה ממרחק מזעזעת את הים הרוגע. לפתע מתחילים הגלים להתרומם בנהם, כאילו פושטים צוואריהם ופותחים לעיהם. כהרף

(סוף מעמוד 16)

רחוקות כל כך יקרה, שמביאים ציטאטה מיצירותיהם של סופרי דורנו, שזוכרים אותה ויודעים אותה בעל-פה. והרי זהו הסימן המובהק, שספרו של האמינגוויי תפס כבר עתה, כמה חדשים לאחר הופעתו, מקום כזה בספרות, כדרך שתופס ספר קלאסי.

"יום הים" 1953 בארגנטינה. הנואם: מ. י. ויניצקי. מימין לשמאל: מר מלמוד, יו"ר החייל בארגנטינה, מרת רחל גולדנברג וד"ר מבשין.

עין מתחמקים הכול אל החוף בנשואם את פעוטותיהם על כתפיהם או גוררים אותם אחריהם בידיהם. נגוזה השובבות. רצינות של פחד משתלטת. שוב מדמים בני-אדם מבוגרים לפעוטות חלושים נוכח הענק-הים ושאגת גליו.

רק יחידים, עקשנים מבין השחיינים המעולים מעיזים עדיין להיאבק בצניפת הגלים. מתוקה להם הרגשת הסכנה; קוסמת להם השקיעה הזוררית; נמשכים הם ל"פטה-מור-גנה" המתגלה לעיניהם הרחק-הרחק בגבולות האופק, כדי להסתחרר במחול החיים-והמוות, שהתהום ביניהם מטוש-נשת וסמוייה מהעין...

"יום הים" 1953 בארגנטינה — חלק מן הקהל.

רשימות

ח י פ ה

היא מלכתב אותך יותר מירושלים, יותר מתלאביב. הים וההר קסמים הם בידה להפתיעך ולהעביר אותך מדעתך. היא מתקופה אותך מכל צד. הנה היא מנקרת את עיניך בפסיים רחב וכחול עד להרים, והנה היא מכה אותך בתמהון בלחי של הר גישא — ואין מנוס. ואולם עיקר כוח ועצמת כשפיה הם בלילה. בפרשה לפניך, כטום ענקי, את זנב-כוכביה המאירים, המסנוורים, ואת ססגוניותה המבהיקה בחשכת הלילה. אתה כובש את עיניך מרוב יופי והדר: אסור להסתכל, אסור להיות יפה כל כך! עד שאתה יורד ונבלע בתוך האורות האלה, בתוך התפאורה הזאת, נעשה חלק ממנה, ורווח לך משפעת הנוי הנפלא, הנקרא: חיפה הלילית.

ים של ביסופים

כאסירים נדחקים אל פתח פתוח הם נמשכים ובאים לכאן, אל שפת הים, לשלוח מכאן את כיסופיהם הבוערים על פני המים הרבים, הרחק-הרחק אל עולמם הישן, אל הויתם הישנה, הקודמת, הויית חייהם הטבעיים, אל הכפר הנידח אשר ביוגוסלביה, אל העיירה ההררית אשר בטירול, אל הכרף הרחוק, הקרוב והחביב, אשר באוסטריה, בגרמניה או בשאר תפוצות הגולה, שאחינו בני ישראל היו נחיתים שם, היו מעורים שם, דורות על דורות. מאחוריהם תל-אביב, זו העיר היהודית הנפלאה שהיא שלהם ולא שלהם, שהיא יקרה להם כל כך וזרה להם כל כך! חופש כאן, מולדת כאן ולחם לשבעה, אבל, אבל נוף-נפשם רחוק מכאן, איר-נשמתם רחוק מכאן, ועל שבילים אחרים ובספירות אחרות מהלכת לה ילדותם האהובה והנפלאה, החד-פעמית, ואינה מוצאת את הדרך לכאן — היא איננה כאן, היא נשארה שם, והלא היא העיקר! היא הכסף והיא הזהב, היא המציאות והיא החלום — היא שורש כל הטוב ומקור כל היופי! ואיך אפשר לחיות בלעדיה? להיות מנותק הימנה לעולמים? טובה תל-אביב וטהורה ארץ-ישראל אבל רוח-היער אשר לימי הילדות אינו בנמצא כאן, ובושם-החוויה של הבחרות הרעננה לא ייזכר ולא ייפקד כאן — והשפה העברית קשה כל כך, והאנשים העברים קשים כל כך וקחום גדול והרעש לבלי נוש! מרוב מחנק פנימי וחיכוני הם נמלטים הנה, אל שפת הים, ומכאן הם משלחים על פני המים הכבירים את כיסופיהם העזים, את לבותיהם הבוערים, הביתה, אל עולם שעבר, אל עבר שאבד, ועיניהם כלות באופק הלוהט. על פני הגלים ההומים, הומים לבותיהם הנוהים, ובהפליג ספינה אל מרחבי הלילה, נאחזים ונדבקים בה כל געגועיהם המפורזים, והם מלווים אותה אל תוך המרחקים הקוסמים כלהקת צפרים עפות, הדרות לקראת קץ.

קול המון הדורות

שב על שפת הים ועצום עיניך: הנה כך הומים החיים, סואנים הדורות — דור אחר דור. אוניק קולטות רעש השלשלת הארוכה, הנמשכת מגי עולם ועד עולם. קול ענות גבורה וקול ענות חלושה, תרועות קרב ונצחון, שוועות נקמה ותפילות שלום. מזה ומזה בנסרים וגועשים צעדי האדם הנצחי, החולך קדימה, קדימה — ועומד במקום אחד. מן הערפל בא ואל הערפל ישוב. הקשיבה היטב: כלי רכב לאין מספר, שעטת אלפי גלגלים ורעש אופנים לרבות, למן אילי הברזל עד תותחים מרחיקי יריה — כך הומים החיים, סואנים הדורות ואין קץ לתכונה האנושית.

וכאשר תפקח עיניך וראית את הגלים ואת המשברים ואת הנחשולים בהתפצם זה אל זה ובהסתבכם זה בזה ובהפריעם זה לזה, וידעת שוב: הנה זה מראה הדורות. דורות האדם, השואפים אל חוף הגאולה ואת החוף לא ישיגו, ואל הגאולה לא יגיעו לעולם — כי מפריעים הם זה לזה, מעכבים זה את זה, הללו סותרים מה שהללו בונים — כמראה הגלים אשר בים, המסתער לפניך בלי הרף, בלי מנוחה, בלי נחת — כחיי האדם עלי אדמות.

מ. מ.

אוצרות זהב ואבני-חן על קרקע הים

אוצרות-זהב ומטמוני יהלומים אפופי סודות החבויים במעמקי הים, אינם פוסקים לעורר דמיונם של האנשים. עד היום מצויים אנשים העוסקים בחיפושים אחר אוצרות אלה, במאמצים מרובים. מקורם של האוצרות הוא בעיקר באניות טעונות זהב ואבני-חן שירדו תהומה. משמתגלה מקומה המדויק של אניה כזאת, מנסים למשותה ובמקרים רבים אף הצליחו בכך.

שוויים של האוצרות החבויים בלביים מגיע למאות מליוני דולרים. אחד האוצרות הגדולים ביותר מצוי אי-שם בקרבת החוף הספרדי. שם התחולל ב-1702, קרב ימי איום, בו טובעו אניות שהובילו מטעני-זהב עצומים מן הממלכות האינדיאניות באמריקה. כמות הזהב שירדה תהומה ב-1702 נאמדת ב-100 מיליון דולר. מאז מחטטים הרתפקנים שונים ללא הרף בסביבות החוף הספרדי... במלחמת העולם הראשונה טיבעה צוללת גרמנית את האניה הבריטית „לורנטיק“, שהובילה סכום כסף גדול. במאמצים עצומים, הצליחו למשות את האניה מן המים. אך המאמץ היה כדאי, כי הכסף האבוד ניצל.

מומחים אמרים, כי יש יסוד מציאותי לאגדות הרווחות על רוב אניות-הזהב המוטלות על קרקע הים; שהרי במשך מאות ואלפי שנים שוטטו במרחבי הימים שודדיים שהיו מתקפים אניות-סוחר טעונות כסף וזהב. לעתים קרובות היו אניות-הסוחר מזוינות מפחד השודדים ובקרבות שהתלקחו קרה לא פעם שאניות זהב ירדו תהומה, ביחוד אחרי גילוי אמריקה. השודדים נתמכו על ידי ארצותיהם, בעיקר בריטניה והולנד, שראו בעין רעה את העושר הרב שנפל בחלקה של ספרד. רבים ממנהיגי השודדים נתפרסמו במעלליה-הגבורה שלהם, ואחד הידועים ביותר הוא האנגלי סיר הנרי מורגאן, בן למשפחה אריסטוקרטית, אשר אגדות אינ-קץ פשטו על חייו ועלילותיו נגד אניות הספרדים שחצו את האוקיינוס האטלנטי. לאות תודה נתמנה על ידי מלך בריטניה מושל אחד האיים שבקרבת החוף האמריקאי. מיד אחר מותו פשטו שמועות, שמורגן הסתיר את אוצרותיו העצומים בקרקע הים בקרבת חופי האי שלו. נסיונות רבים נעשו לגילוי אוצרות אלה, אך עד היום לא נודע אם הוכתרו בהצלחה.

אגדות דומות רווחות גם בקשר לאיים אחרים בקרבת היבשת האמריקאית, ורבים הם המאמינים בכך עד היום.

התובלה הימית במחצית 1953

629 אניות בנות קיבול כללי של יותר ממיליון טונות עגנו במחצית הראשונה של השנה בנמלי ישראל, מהן 476 אניות בחיפה, 96 בתל-אביב ו-57 ביפו. אניות אלה פרקו 510 אלף טונות משאות וטענו 275 אלף טונות. הגיעו בהן 842 נוסעים והפליגו 11.288. כמעט כל הנוסעים עברו דרך נמל חיפה פרט ל-51 שהגיעו לנמל תל-אביב או הפליגו ממנו. בנמל יפו לא היתה כל תנועת נוסעים. יותר משליש מן האניות — 169 — שטו תחת דגל ישראל. הן הובילו 29 אחוז מכלל המשאות והשיטו 64 אחוז מן הנוסעים.

לבעיית הטיפול בנוסעים

הנוסע, ועליהם להבין שבגישתם לנוסע תלוי שמה הטוב של האניה, החברה ועובדיה. על החברה להתחשב בהיקף עבודתם של אנשי המשק ומספרם של הנוסעים ולהתאים את מספר העובדים לתנאי האניה, בכדי שיוכלו לתת שירות טוב. אולם אסור לעובדים לתת ביטוי לאי-שביעות רצונם בבואם במגע עם הנוסע.

המלצרות וטכחות לא מצא, לצערנו, את תשומת הלב הנכונה בארצנו. לשכת העבודה של הימאים צריכה להקפיד גם על כושרו המקצועי של העובד. יש להצטרע על שבמח- לקת המשק של אנייתנו, אחוז בעל המקצוע קטן.

3. מיטבח וקביעת תפריטים. בלא כל ספק, שבכדי ל- התדיר בנוסע את הרגשת האווירה הביתית, נקודה חשובה ורצינית ביותר היא המיטבח ובעיותיו. הנוסעים שלנו באים מארצות שונות אשר המיטבחים בהם שונים. מיטבח איטלי- קי, צרפתי, אנגלי ואמריקאי — ומכולם תימצא באנייותינו. המיטבח באנייה אמנם כשר, אולם המאכל היהודי-המסורתי נשכח לגמרי. מחובתנו לגוון את הרכב התפריטים, אולם יסוד המיטבח חייב להיות יהודי. חברות אנייות זרות מכני- סות בתפריטים, „געפילטע פיש וצ'ולנט“, ואנו ממשיכים בחיקוי התפריטים הצרפתיים או האיטלקיים. החידוש המוצע על-ידי בחירת המאכלים לפי שיטת א-ל-א-קארט, יכול לפ- תור בעיה זו.

4. בידור. הבידור, צריך שיהיה מכוון בצורה יעילה ליצירת אווירה ביתית על האנייה. עלינו להתקשר עם אמ- נים שונים ולהזמין כאורחים לאנייותינו לנסיעה הלך וחזור. המחלקה לקשרי ציבור חייבת לדאוג לכך שהבידור יהיה מותאם למגמותינו ועליה לתכנן בפרטים את תכניות הבידור. הקולנוע צריך להיות גם הוא גורם חינוכי, ויש ל- הציג יומנים וסרטים מהווי המולדת ולא לחזור על סרטים שהנוסעים חזו במ לפני שנים בחו"ל. התיזמורת או הפסג- תרן צריכים להתחשב ברגשותיהם של נוסעינו ולהרבות בניגון שירים יהודיים וישראלים. העלון האינפורמטיבי על האנייה חייב להקדיש מקום נכבד לידיעות מהארץ, מחוץ לידיעות הכלליות על המתרחש בעולם.

5. סדר, נקיון והחזקת האניה. השארתי סעיף זה כאפ- רון — מפני שהוא משותף גם לאנייות חדשות וגם לאנייות הנמצאות שנים בשרות. עלינו להבין כי אנייה מסוג שלנו צריכה יתר טיפול בהשוואה לאנייה חדישה. הנוסע צריך להרגיש את הטיפול והדאגה של אנשי הצוות להחזקת הא- ניה. יש לחדש את הצבע של התאים לעתים תכופות. לדאוג שהניקיון יהיה מופתי. לדאוג שהריהוט יהיה שלם ומצוחצח, שהווילונות יהיו נקיים ושלמים, שהלינולאום על הרצפות יחודש בשעת הצורך, שהברזים יפעלו כהוגן וכו'. בלא כל ספק שהמכונה חשובה יותר בהרכב המסובך של האנייה,

רב מספר הבעיות העומד בפני החברה בכל הנוגע לקו הנוסעים שלנו. מתפקידנו לשרת את הנוסעים, לאפשר להם את מקסימום הנוחיות בנסיעתם ולהנעים את שהותם על האניה. השאלה הנשאלת היא: באיזו מידה הצלחנו להגשים את מגמותינו?

על חברתנו ללחום קשה כדי לקיים את קו הנוסעים של אנייותינו. ההתחרות עם החברות הזרות קשה. איטליה וצרפת מתחרות רציניות הן ביס-התיכון, ובלא כל ספק טרם ויתרה אנגליה על נסיונותיה להיות שותפת לקוי הים התיכון.

עלינו לתת לנוסעים ולתיירים שאנו משרתים הרגשת בית. עלינו לשמור על רגשותיהם של המוני היהודים בת- פוצות, על הקשר הנפשי הבלתי נפרד עם מדינת ישראל. עלינו לזכור כי בעבורם מהווה נסיעה באניה ישראלית זו חווייה עמוקה ובלתי רגילה. עלינו להתאים את עצמנו גם לנוסעים ותיירים לא יהודים, המבקרים את המקומות הקדו- שים בארצנו, או הבאים בענייני מסחר.

כיצד ניצור את אוירת הבית באנייותינו?

1. על האוירה באניה להיות יהודית וישראלית. ודאי זכורה לרבים האניה „פולניה“ בקו קונסטנצה—חיפה. החברה התחשבה בעובדה שרוב נוסעיה יהודים הם, ויתרה על האווירה הפולנית ששררה באניה, ועודדה את עובדיה היהודים לפנות לנוסעים היהודים באידיש.

על ה„מרחק“ הנשמע ע"י הצוות כלפי הנוסעים לקבל צורה של גישת כבוד לנוסע. אבל מלה חמה, לפעמים — גם היא הכרחית. שאלה אדיבה על הרגשת הנוסע על האניה, העמדת שרותו של איש הצוות לרשות הנוסע מתוך התנד- בות וכו'.

2. אדיבות. המגע הראשון עם הנוסע הוא במשרד הנסיעות של החברה. יש ומגיעות תלונות מנוסעים בקשר לטיפול הבלתי אדיב של פקידי החברה במשרדינו בחו"ל ובארץ. הפונה לפקידינו — צריך שיתקבל בחביבות. יש לענות לו על שאלותיו, לתת לו את ההסברים הדרושים, לסייע לו בסידוריו וכו'. הנוסע אינו צריך להיות תלוי במצב-רחו הרגעי של הפקיד. כשעולה הנוסע על סיפון האניה, ובא במגע ראשון עם אנשי משק האניה, צריכה קבלת הפנים להיות אדיבה.

לא פעם מסתובבים הנוסעים ומחפשים את תאיהם, מאחר שמלצר זה או אחר החליט כי במקום ללוות את הנוסע לתאו, מספיק לציין לו את הסביבה, והנוסע כבר „בודאי“ ימצא את תאו. על אנשי המשק להבין את תפקידם היטב ולסייע לנוסע בכל סידוריו מרגע עלייתו על סיפון האניה. אנשי המשק הם היחידים הבאים במגע תמידי עם

שלמה אראל — „המפקד שלנו“

גובאנטו, אמר בעל־האניה, „אתה תוביל את הספינה הלילה. מחר צפויה לנו עבודה מרובה ועלינו לישון. הקורס דרומית־דרומית־מערבית.“ וזו היתה הפעם הראשונה שהבחור בן השש־עשרה קיבל לידי את ההגה בלי השגחת מפקדיו.

היתה זו ספינת־משא לא־גדולה, שעסקה בהובלת סחורות בחופי איטליה המערבית. והנער היה נער מארץ־ישראל, שנתאהב בים בעודנו ילד, ויצא ללמוד את תורת הימאות בדרך הקשה. תפקידו בספינה איטלקית היה לבשל את האוכל לצוות, ויום עבודתו היה מתחיל בשעה 4 לפנות בוקר, כשהמכונאי החוזר ממשרת־הלילה היה מעירו, ומסתיים סמוך לחצות.

כחמש־עשרה שנה אחר־כך היה שלמה אראל למפקד של שיטת בחיל־הים הישראלי. הוא שהוביל את שתי האניות שבקרו בארצות־הברית לפני שנתיים, בראשית מסע מלווה־העצמאות, ולפני כחודש, היה זה שלמה אראל שפיקד על שיטת ארבע האניות, שהגישו את העזרה הדחופה לאיי יוון.

אין אהבת הים ענין משפחתי לו. אחד מאחי של אלוף־משנה שלמה אראל הוא פקיד גבוה במשרד החוץ, ואחיו השני — חבר קיבוץ. שלמה עצמו נולד בעיר התעשייתית לודו אשר בפולין, ובן שלש היה כשהגיע לארץ. שלשים השנים שהוא חי בארץ, המשׁע־עֶרְהָ מהן בילה באניות ובנמלים זרים.

אין נער בישראל שאינו מתחיל את חייו הציבוריים באגודה פוליטית. שלמה אראל — אנגל, כפי שנקרא מקודם — היה חבר בית־ד. כשנתבגר ניתק את קשריו עם מפלגתו, ובהכונן המדינה הצטרף לחיל־הים. ורצה הגורל כי אחת הפעולות הראשונות שהוטלה עליו בחיל־הים היתה המערכה נגד „אלטלנה“.

מעולם לא היסס שלמה אראל לקבל על עצמו אחריות. הוא לא היסס לעמוד ליד ההגה ולהוביל את הספינה האיטלקית בלילה, ללא מפה וללא הדרכה. הוא לא היסס לשנות את תכניות השיטת ולשנות לעבר האיים היוניים עוד טרם נתקבלה הוראה מפורשת מחפפה. הוא היפלוטט שבלב, ויודע לצאת בשלום מסבך — כפי שזה היה בקפאלונגיה. משנתגלו חילוקי־דעות בין השלטונות היוניים, שביקשו לפנות את אוכלוסית האי כולה, שעה שמפקדי אניות־העזרה האמריקאניות והבריטיות יעצו להשאיר את האוכלוסיה במקום. המפקד הישראלי יצא בשלום מן המיצר. הישראליים הובילו פצועים בלבד, ועזבו את המקום בשעה שהגיעו כוחות אמריקאניים ואיטלקיים במספר רב.

אלוף משנה שלמה אראל מקפיד מאד בעניני תלבושת. בשעת טיול באתונה ויתר על ביקור באקרופוליס כדי שיספיק לחזור לאניה וללבוש חליפת־שרד מגוהצת יותר לקראת ביקורו אצל המארשאל סאפאנוס. גם מפיקודיו דורש הוא הקפדה בלבוש.

בעניני ימאות אין הוא יודע פשרות כלל. תנאי־החיים הם, לדעתו, טובים באניות צה״ל מאלו שברוב ציי עולם. הוא לוחם במטה הכללי כדי להשיג בשביל המלחים, אך מן המלחים עצמם הוא דורש יחס רציני ומסירות לעבודה.

זהו יחסו של אהב, שאין להעלות על הדעת שיוזלו באהובותו. במחיצתו של אלוף משנה אראל הענשים הם כבדים ומיודים. „אם ההגאי הזה יתרשל, מוטב לכלוא אותו, או יבין מהו תפקידו“.

אבל הנוסע אבל הנוסע תובע נוחיותו וגם מבחינת דיור ואולמים ציבוריים, ועלינו להבין כי אנו חייבים לו שרות זה. מה יכולה להיות הרגשת הנוסע הנתקל באי־סדר, חוסר ניקיון והחזקה בלתי תקינה של האנייה?

הוד מעלתו הנוסע תובע שרות. עלינו להבין לתביעו־תיו ולתת לו שרות אדיב. אפשרות לבילוי נאה בנסיעתו על אניותינו, תוך שמירה על אוירה ביתית, יהודית־חמה. אסור לנו לאכזב את הנוסע באמונתו בנו.

צ. הר־זהב

(מתוך „תורן“ — דפיס לבית „ציס“, האגליון השני של ה־בטאון הנאה אשר יצא זה עתה לאור.)

הים הגדול

קיץ, במפתיע נתגלה לי הים הגדול ונשגב מבינת אדם: והריהו, לתמהוני, בריאה מוסיקאלית מפוארה, השור־לחת בלא ליאות גליה הריתמיים אל הכרית (אל בין מערבלי גופות האדם) — ואהבתיו שבעתיים...

הו! קרב והולך גל אחר גל בקצב חוזר ונשנה, כלחן מלטף כל־יחי בחזוהו האדיר: עלה וירוד, עלה וירוד! אושר אין קצה מציף את המרחבים המקציפים, כגוועים מרוב חדוה.

ואנו, בני התמותה, נצמדים אל דכיי־הנחשולים בפיות פעורים וזועקים קריאות עלץ עד עלפון; אנו, הלזשי הציורים, נישאים על דבשות־הצולה תוך שכרון הרתמוס העז והמלות, העז והמלות!

קטני הטף מבהיקים בעיניהם תוך צהל ואימה, כצופים פני עתידות. עולי הנעורים חותרים נמרצות בין הגלים הנערמים, כשחק במחבואים סודיים, גורליים. אחת, יפת תואר להתמיה... גם כל יצורי־גוה רנים בקצב אחד מוסיקלי. עורה מתוח על מצחה בבהירות, בבהירות, כמצח גבעה קסומה לאורו של בוקר זורה. ישישים וזקנות רפים משתכ־שכים במי אפסיים תוך גיחוך של התחטאות, כמבקשי חנינה על בשרם הנובל.

ספר חיים תמים מתנגן עלי משברים.

רקיע ומצולה נצמדים בקצה האופק המעוגל, המשורטט בקפידה נעלה, כזוג שפתיים תואמות להפליא, כנשיקת נצח עזה וזוהרת.

חיפה, אלול תשי״ג.

דוד גלעד

החברה המאוחדת לצנורות
ולמסחר ותעשייה בע״מ

ת ל א ב י ב
רח' לילינבלום 39

טלפון 62135

ת. ד. 529

ב ח ב ל ה י מ י ל י ש ר א ל

ב מ ר כ ז

מ ש ק

נתקבל בעל מקצוע לתקוני סירות שמתפקידו לעבוד בסניפי האגודות ברחבי הארץ. לתקן את הסירות ולהדריך את אנשי המשק של האגודות בתקוני סירות וציוד. הפעולה בבתי הספר

עם פתיחת שנת הלימודים בבתי הספר היסודיים החלה גם הוראת מקצוע הימאות בכיתות ז' וח' ב־35 בתי ספר בתל-אביב, חיפה, נהריה, עכו ועמק הירדן. החל מחודש דצמבר ישתתפו התלמידים, הלומדים ימאות, גם בהדרכה ימית מעשית. הוצאת ספרים

תרגומו של הספר האנגלי על טרמודינמיקה מסתיים והולך ועם הופעתו ישרת את כל הגורמים הימיים בארץ. נמצא בהכנה ספר לימוד לתלמידים הלומדים ימאות בכיתות ז' וח' בבתי הספר. יש להניח כי יצא לאור עוד בשנת הלימודים השוטפת.

ב ס נ י ך ת ל - א ב י ב

בישיבת ועד הסניף בביתה של הגב' מ. ונציה נידונו עניני בית הימאים והוחלט לגשת להרחבת הפעולה התרבותית בבית ולשיפורה. נעשות הכנות לעריכת נשף חנוכה המסורתי, שיתקיים בבית הימאים.

ב ס נ י ך ח י פ ה

בבית יורדי ים בחודש ווליי
— הקורס לחובלים שניים וראשונים שנערך בבית נסתיים ונעשות הכנות לפתיחת קורס לקציני מכונה, שייערך מטעם מחלקת הספנות של משרד התחבורה.
— לשגריר בריטניה בישראל, מר פרנסיס אוונס, נערכה עם בקורו בבית ארוחת צהרים חגיגית בהשתתפות חברי הועד ומספר מזמנים וביניהם הקונסול הבריטי בחיפה, ד"ר נ. וידרא מהנהלת "שהם" וא. רוזנפלד מלשכת הספנות. מ. פומרוק קדם בברכה את האורח והשגריר הודה על קבלת הפנים הנאה.
— נערכו 2 מסיבות נישואין לימאים בתקופת הדו"ח.
— מספר ימאים זרים נכנסו לגור בבית וביניהם רב חובל מאנגליה.
— ניתנו במשך החודש 1070 לינות לילה לימאים.

במועדון הימי והכלכלי של החי"ל
הוחלט להזמין את הד"ר מ. הינדס לשמש יו"ר המועדון לעונת 1953/54. המועדון יפתח בימים אלה.
— נעשות הכנות לעריכת נשף חנוכה במלון "ציון".

למר **ברוך רוזן**
חבר הועד הפועל של החי"ל
במות עליו אחיו
סגן אלוף יהודה רוזן ז"ל
השתתפותו העמוקה
בית החבל הימי לישראל

מדיוני הועד הפועל של החי"ל

בישיבת הועד הפועל, שהיתה ב־27.10.53 נידונו בעיות הריאורגניזציה של המנגנון. מר ב. פלדנקרייז נבחר כמ"מ המנהל הכללי של החי"ל בישראל.

מר נ. מרקס, חבר הועד המרכזי של החי"ל באפריקה הדרומית ואחד מעסקניו הותיקים של סניף החי"ל בקייפטאון, הגיע ארצה וקיים פגישות וביקורים במרכז החי"ל בעניני החי"ל באפריקה הדרומית.

בפגישה שהיתה ב־5.11.53 עם מר נ. מרקס במשרדי "ציון" בהשתתפות ה"ה מ. בדולח, מ. זליסט, י. שריד, ד"ר צ. ברנרד ופלדנקרייז נידונו בפרוטרוט בעיות השתתפותה של הפדרציה הציונית באפריקה הדרומית במפעלי החי"ל.

— כן בקר במרכז מר יעקב רובנצ'יק, חבר הועד של סניף החי"ל ביוהנסבורג, שהגיע ארצה לכנוס החיילים המשוחררים.

קבוצת אורחים, מבאי כנוס הליגה של חיילים משוחררים מאפריקה הדרומית, בקרה ב־26.10.53 בלויית הגב' ב. טדליס במפעלי החי"ל בחיפה. בבית הספר הימי נתקבלו ע"י רב החובל

א. לוי ושמועו הסברה מפיו. בפנימית בית הספר הימי קבל את פני האורחים מר י. קלאוס, מנהל הפנימיה. בבית יורדי הים נערכה לכבודם ארוחת צהרים בהשתתפות ה"ה ד"ר מ. הינדס, עו"ד א. ארגמן, הגב' ר. מלצר ורב החובל זאב היט. ד"ר מ. הינדס קדם בברכה את האורחים ומסר פרטים על מפעלי החי"ל. מר אלכס לוי, יו"ר הקהלה בדורבן, ענה בשם האורחים.
— מר י. רובנצ'יק, שהשתתף גם בסיוור בחיפה, בקר בלויית פ. גל בנמלים בתל-אביב וביפו ובבית הימאים בתל-אביב. כן סייר האורח בלויית ה' פודולי במקומות ההדרכה של האגודות הימיות על הירקון ובבת ים.

ב מ ו ס ד ה מ ר כ ז י ל ה ד ר כ ה י מ י ת

הפלגת אימונים באנית חיל הים
להשלמת ידיעותיהם של בוגרי המחנה המרכזי להדרכה ימית של החי"ל במכמורת, דרגה א', נערכה ע"י המוסד הפלגת אימונים באחת מאניות חיל הים, שנמשכה 4 ימים. השתתפו בה 54 איש, בוגרי המחנה לדרגה א' מכל אגודות הנוער. החניכים התאמנו באימונים טרום צבאיים ימיים והשתלמו בידיעותיהם.

מדיוני הנהלת המוסד להדרכה
בישיבת הנהלת המוסד מ־3.9.53 בראשותו של היו"ר י. שריד נידונו בעיות ארגוניות והצעת התקציב. הוחלט להעמיד את תקציבו של המוסד לשנת 1954 ע"ס 70.000 ל"י ולהעביר את ההצעה הזאת לאישורו של הועד הפועל של החי"ל.

ק ו ר ס י ם
הוחל בהכנת קורסים לאיתות וקורסים לנביגציה לחניכים בדרגות א' וב' מכל האגודות.

למובשי הים — בנמלים, באניות ובדיג
מיטב אחולינו לשנה החדשה
המועצה המקומית עפולה

הכנות לשליית ספוגים מן הים

גישו ההכנות לשליית ספוגים טובים לרצח מקרקע הים, לשם שיווקם בארץ ובחול.

היום ובעל המפעל הוא מר אברהם דבורין מקובה, שהוא סוחר בינלאומי לספוגים ואשר לו שני מפעלים להכנת ספוגי-רצח בקובה. להתחלת העבודה הביא מהחוף כמות קטנה של ספוגי-גלם, שמכינים אותם למשלוח לקאנאדה לשם ישלחו בחודש הבא 3000 חתיכות. לדברי מר דבורין, מצויים בתופי הארץ הצפוניים שדות ספוגים ואין שום מגיעה שישראל לא תפיק אותם ותשוקם כיתר ארצות הים התיכון. התמורה העולמית השנתית ממכירת ספוגים מגיעה ל-6-7 מיליון דולר, והארצות העוסקות בניצול הספוג מהים הן קובה — בים הקאריבי, ובים התיכון יוון וטורקיה. להפקת הספוג מקרקעית הים התקשר מר דבורין עם דייגי עכו, שכבר החלו בעבודה. ועם אמודאי נמל חיפה, שיעלו את הספוגים משכבות עמוקות יותר.

עבודת דוקטורט בנושא ימי

ש. מירם (מורבציק), מי שהיה המזכיר של החבל הימי לישראל בחיפה, בא לישראל מצרפת בתום השתלמותו בחוק ובתורת התיסים הבינלאומיים, והוסמך ד"ר למשפטים של האוניברסיטה בפאריס. עבודת הדוקטורט שלו היא על נושא: "הלאומיות של אניות, גורמיה המשפטיים, והקודיפיקציה של החוק הימי הבינלאומי".

קובץ חדש "ידע"עם"

יצא לאור קובץ א' של כרך ב' (האחר-עשר בסדרה) "ידע"עם" — הבמה היחידה לפולקלור בישראל, בעריכת הרב יו"ט לוינסקי ובסיוע משרד החינוך והתרבות.

בקובץ משתתפים למעלה משלושים חוקרים וסופרים מובהקים בשטח הפולקלור היהודי מעדות ספרד, אשכנז, תימן ואח, והוא מכיל כמאה עמודים כפולי טורים, שלושים וחמש תמונות, תעודות ופקי סימליות ותוספת של תורגומים לשירי-עם.

נמצא למכירה בכל בתי המסחר לספרים וכתבי עת.

החסנה א"י בע"מ
PALESTINE STORAGE LTD.

מחסני ערובה ומחסנים פרטיים
החסנת סחורות ושחרור ממכס

תל-אביב, רחוב מקוה ישראל 3
ת.ד. 2201 טל. 4134

לגבי מלכה ספקטור

חברת המרכז וסניף החי בת-א

תנחומין

במות עליה אחיה ז"ל
בארצות הברית

המרכז וסניף החבל הימי לישראל בת-א

**מפעלי מלט
פורטלנד אי
נשר**
ב ע מ

תהא שנת תשי"ד

שנת לכוד ויצירה

בבין כפר-החורש

שנת יצירה, בנין ושלוה

מושב כפר-ריתקין

בשנת שלום ובנין

מ ב ר ך

קביץ גבת

ליורדי חים כאשר הם שם

שאו ברכה

מושב עמיקם

לכל בית ישראל

שנה טובה

מוסד יקר

בנק הפועלים בע"מ

נוסד בשנת 1921

ת-ל-א-ב-י-ב

משרד :
רח' אלנבי 126

המשרד הראשי :
רחוב מונטיפיורי 21

סניפים :

צפון תל-אביב, יפה, חולון,
מגדל-אשקלון, רמלה, לוד ובאר-שבע.

כל עסקי בנק בתנאים נוחים

קשרים בנקאיים ענפים בחו"ל

העברות וגבינות בכל חלקי הארץ באמצעות
חסניפים וקופות המלוה של העובדים ברחבי הארץ

כל אלה
לאזרח
בהסנה
יבואח

הסנה

חברת הביטוח הגדולה בישראל
המשרד הראשי:
תל-אביב רח' לילינבלום 44

אהרו רוזנפרד

סוכן אניות
עומד לשרות הקהל המסחרי בכל עניני
הובלה ימית

חיפה — ת.ד. 74 — טלפון 4241/2

סניפים :

תל-אביב-יפו — טלפון 66879, ת.ד. 305
ירושלים — טלפון 3451, ת.ד. 1357

ספוגי-ישראל

עכו

המצוינים ביותר לנקיון ורחיצת

מכוניות

משק בית

מאד חשוב לגברת ולילדים

לקוספטיקה

דרשו אותם בכל בתי מרקחת
ובתי מסחר למשק בית

בנק לאומי לישראל בע"מ

הבנק הוותיק
והגדול בארץ-
הבנק שלך

לחלוצי הים, לכל הישוב ומוסדותיו
שפע ברכות לשנה החדשה
קבוצת

המשביר המרכזי

חברה קואופרטיבית להספקה של
העובדים העברים בארץ-ישראל
בע"מ

ת ל - א ב י ב
ח פ י ה
י ר ו ש ל י מ

המוסד המרכזי להספקה של
התנועה הקואופרטיבית בישראל

תנובה

האכלייר הראשי
להספקת
תוצרת חקלאית
בארץ

החברה הארצישראלית המרכזית למסחר והשקעות

בע"מ

הון המניות: — 1.300.000 ל"י

המשרד הראשי: תל-אביב, רחוב לילינבלום 39
תיבת דאר 561, טלפון 6044

נוסדה על ידי

החברה המאוחדת לצנורות ולמסחר ותעשייה

בערבון מוגבל

מחסני ברזל בע"מ מחסני עצים בע"מ

מפיצים כלליים של תוצרת

מפעלי מלט פורטלנד א"י, נשר- בע"מ

דפוס א. מוסס, רח' פ"ן 7 ת"א

תחל שנה

וברכותיה

לכל בית

ישראל

ותפוצותיה

ברכת

"פיניציה"

מפעלי זכוכית א"י בע"מ

לחיל הים הישראלי,

ליורדי הים העבריים,

לעובדים' בנמלים

ולדייגים בחופי ארצנו

מיטב אחולינו לשנה החדשה

קבוצות וקבוצים:

בית זרע

גבעת שלושה — הקבוץ המאוחד

גניגר

געתון א"י

האון

להבות הבשן

נוה ים

שער הגולן

מושבים:

הבונים

כפר הנשיא

כפר הס

מולדת

צה"ל

צופית

שדמות דבורה

תל-עדשים

תמרה